Global Metrics Ltd.

Анализ на резултати от анкетно проучване относно

Национално представително проучване относно „Нагласи и употреба на психоактивни вещества сред децата/младежите, настанени в институции в България”.

Съдържание

Въведение 2
Демографски профил на участниците в анкетата 2
Анализ на получените резултати по отношение на: 3
Въвеждащи въпроси 3
Въпроси, свързани с училището и обкръжението 8
Употреба на цигари, алкохол и наркотици 15
Тютюнопушене 16
Алкохол 21
Психоактивни вещества 27
Информираност и нагласи относно употребата на психоактивни вещества 38

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

Въведение

В рамките на изпълнение на Договор №25/27.09.2018 с предмет: Национално представително проучване относно „Нагласи и употреба на психоактивни вещества сред децата/младежите, настанени в институции в България". (обособена позиция №9) бе извършено социологическо изследване сред деца и младежи в България. Проучването беше проведено по метода на пряка групова анонимна анкета сред деца и младежи от 70 институции. Въпросите в анкетата са свързани с училището и обкръжението, с употребата на цигари, алкохол и наркотици, както и въпроси свързани с информираността и нагласите на подрастващите по отношение на употребата на психоактивни вещества.

Демографски профил на участниците в анкетата

България	Процентно разпределение на децата/младежите
7 години	0,6%
8 години	0,2%
9 години	0,9%
10 години	3,4%
11 години	6,1%
12 години	7,2%
13 години	7,8%
14 години	12,4%
15 години	14,1%
16 години	19,0%
17 години	16,5%
18 години	6,3%
19 години	2,0%
20 години	0,5%
21 години	0,2%
22 години	0,2%
24 години	0,2%
Без отговор	2,8%
Мъже	56,9%
Жени	41,7%
Без отговор	1,4%

София 1000, ул. „Княз Борис I" №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

Анализ на получените резултати

Въвеждащи въпроси

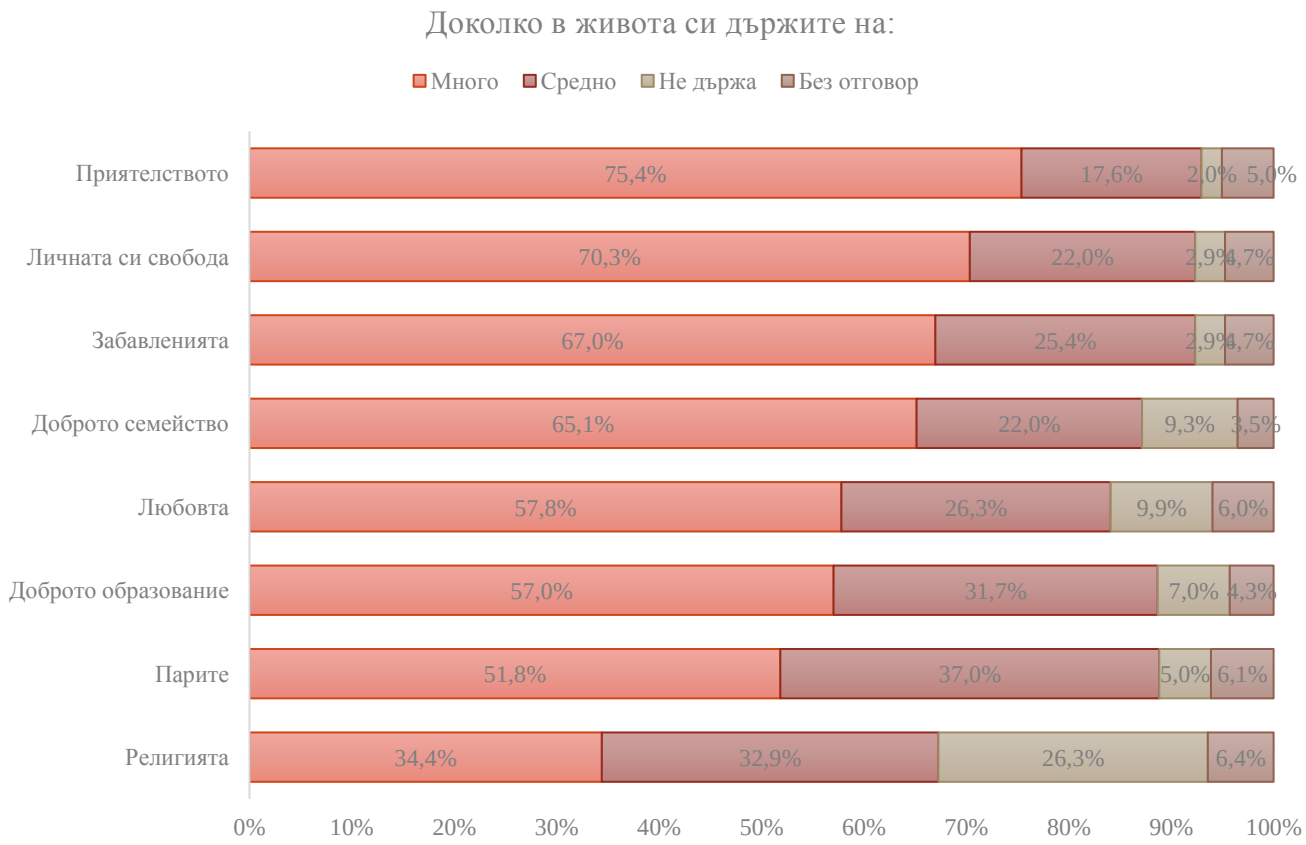

Най-голям дял от анкетираните младежи посочват, че в живота си държат на приятелството – 75,4%. Тази ценност е последвана от личната свобода (70,3%), забавленията (67%) и доброто семейство (65,1%). Повече от половината от отговорилите държат много на любовта и доброто образование. За най-малък дял от участниците в проучването религията е от голямо значение (34,4%). Момичетата по-скоро отбелязват, че много държат на любовта, а момчетата - на забавленията и също на парите. В допълнение, религията е от голямо значение повече за момчетата, отколкото за момичетата. По отношение на разпределението по пол за останалите категории, не се забелязват статистически значими разлики. По-малките ученици, на възраст между 10 и 14 години, държат много на доброто приятелство, доброто семейство и доброто образование, както и забавленията, докато за по-големите са важни любовта и личната свобода.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

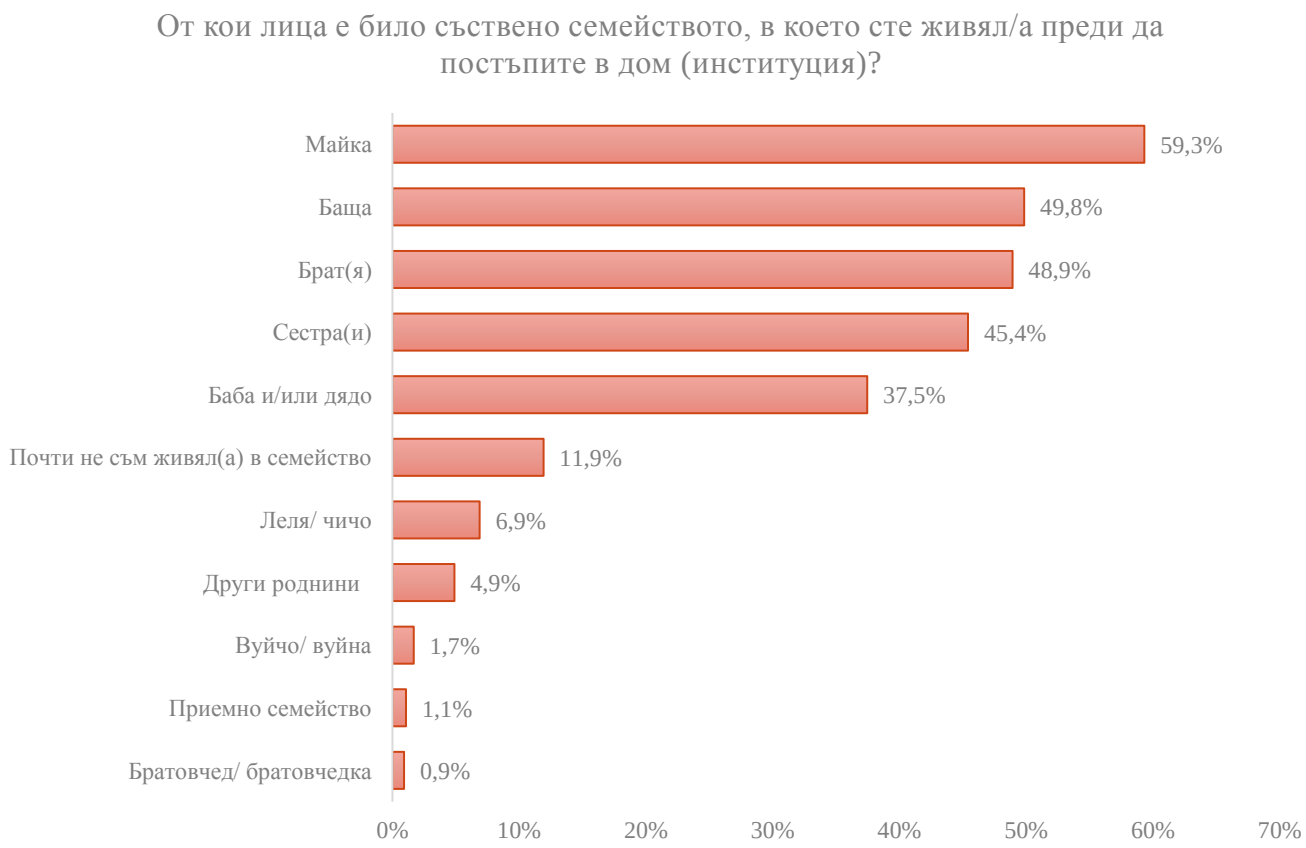

Сред анкетираните деца и младежи повече от половината посочват, че преди да постъпят в дома са живели с майка си, следвани от децата, които са живели с баща си – 49,8%. Близо 50% от отговорилите са споделяли едно жилище с братя (48,9%) или сестри (45,4%). Около 12% от младежите почти не са живели в семейство.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

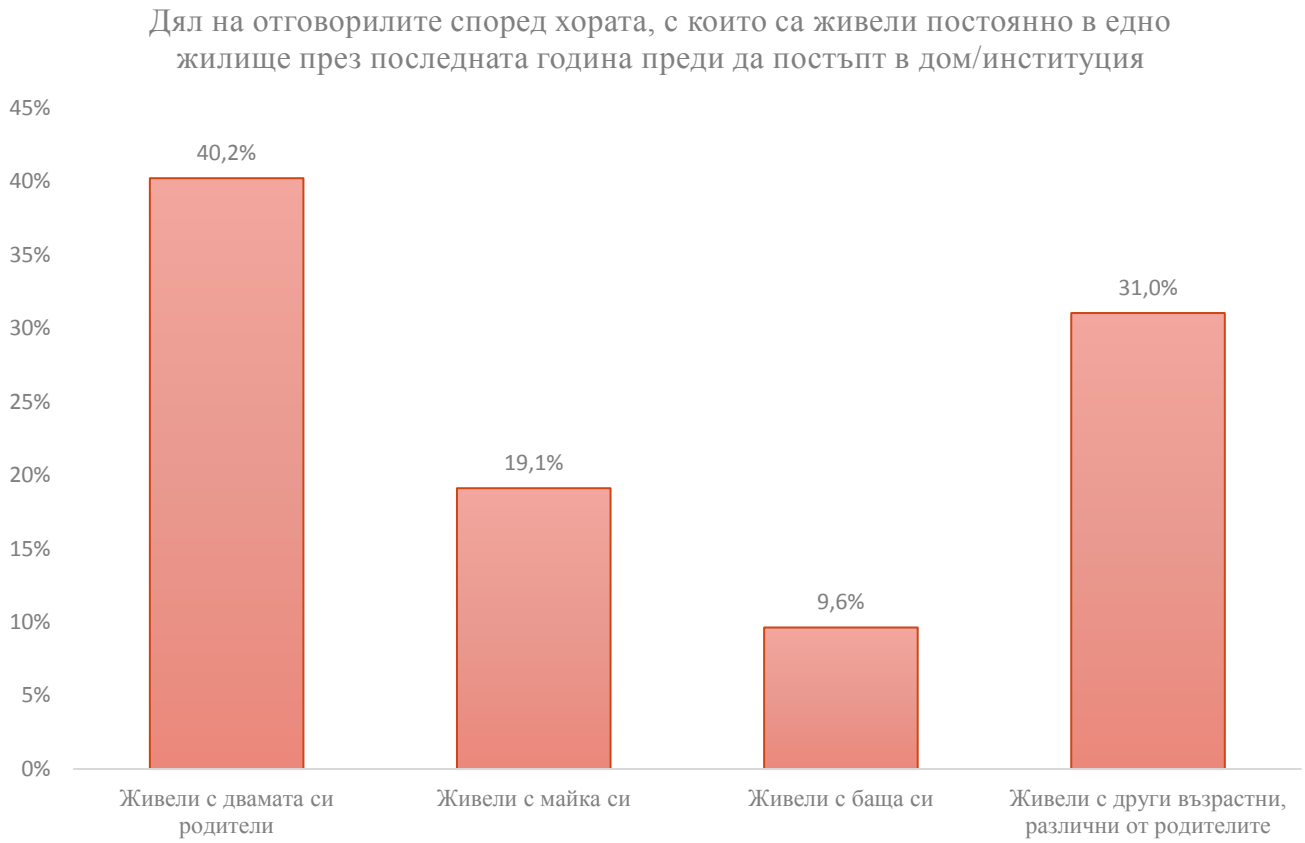

По-голямата част от анкетираните деца посочват, че през последната година преди да постъпят в дома са живели в едно жилище с двамата си родители (40.2%). Друга голяма група от младежите посочват, че са живели с други възрастни, различни от родителите си – 31%. Общо около четвърт от отговорилите са съжителствали само с единия си родител - 19,1% са живели с майка си (само с майка си или с майка си и други възрастни), а 9,6% с баща си (само с баща си или с баща си и други възрастни).

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

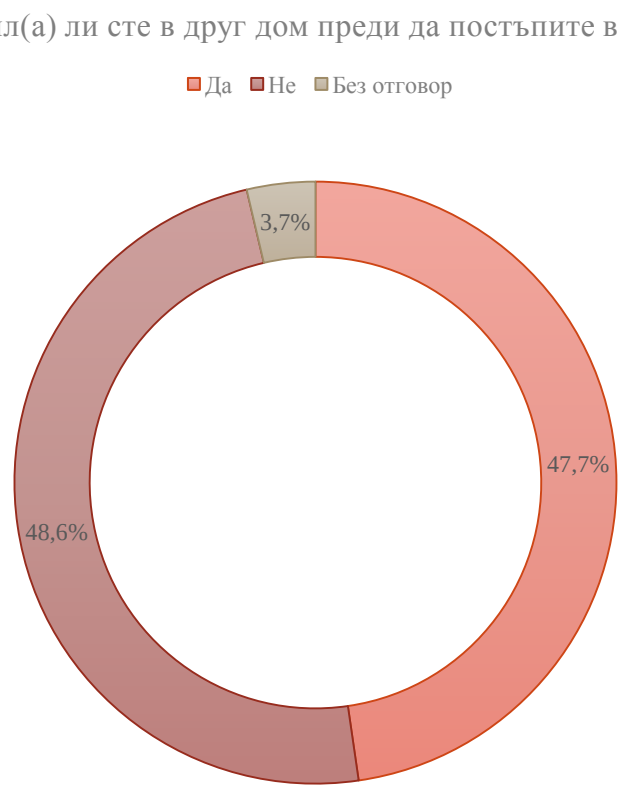

Половината от младежите, участвали в проучването, отговарят, че са живели в други домове преди да постъпят в настоящия.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

Повече от половината от отговорилите са живели в дом за деца над 5 години. Около 8% от анкетираните посочват, че са прекарали 1 година или по-малко в подобна институция. 32,6% са децата, които са живели в домове между 2 и 5 години, около 30% между 5 и 10 години и 18,5%, които са живели в домове над 10 години. Според възрастта на участвалите в проучването се вижда, че 9,2% от всички анкетирани са живели през целия си живот в домове за настаняване на деца.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

Въпроси, свързани с обкръжението

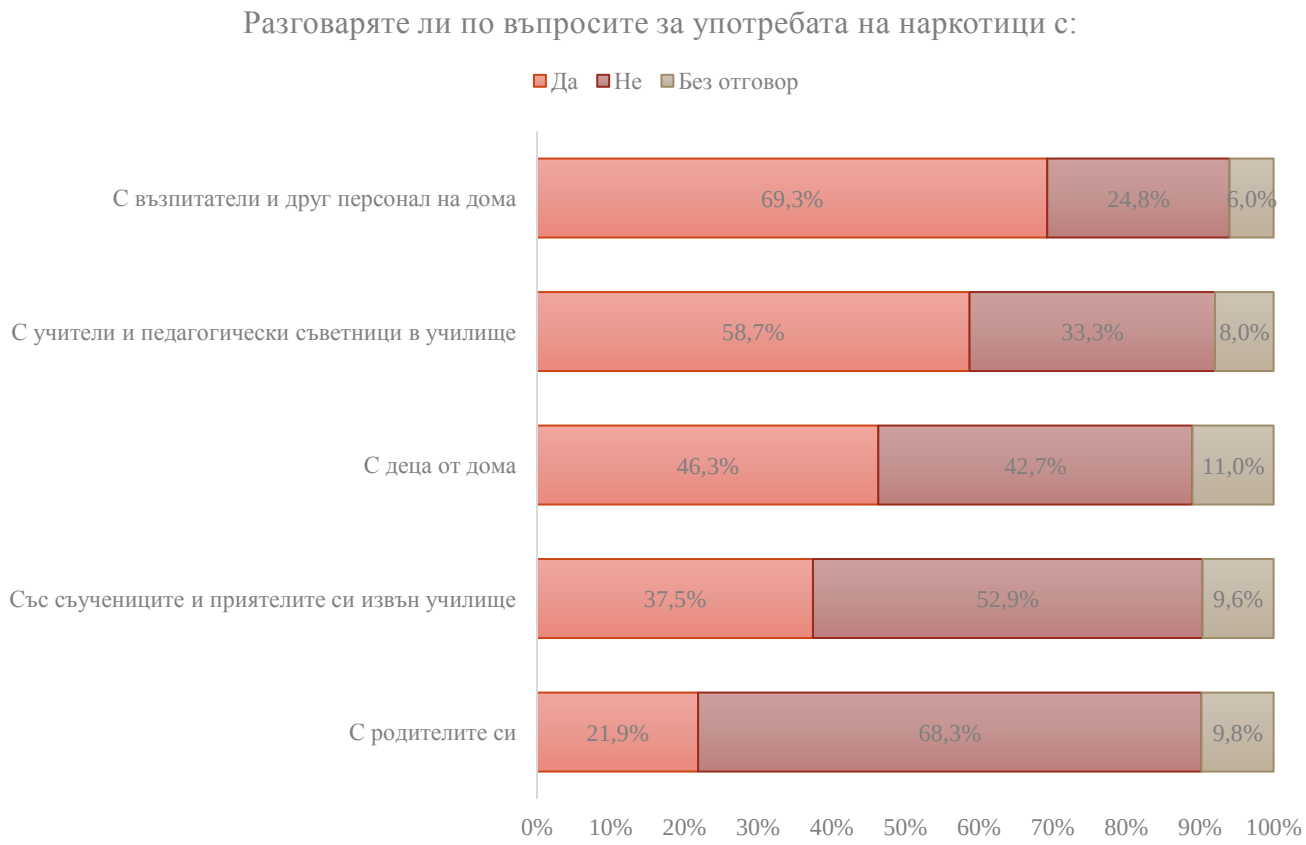

Най-често младежите разговарят по теми, свързани с употребата на наркотици, с възпитатели или друг персонал на институцията, в която са настанени, както и с учителите или педагогическите си съветници. Тези въпроси са обсъждани по-малко с връстниците като например други деца от дома или съучениците и приятелите извън училище. Около една пета от участниците в проучването говорят за употребата на наркотици с родителите си. По-склонни да обсъждат тази тема са момичетата, както и тийнейджърите на възраст 13 години или повече. По-скоро момичетата биха разговаряли за наркотици със съучениците и приятелите си извън училище. Учениците, които са на 13 или повече години, по-често обсъждат темата с училищния персонал, както и с възпитателите и персонала на дома, в който са настанени.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

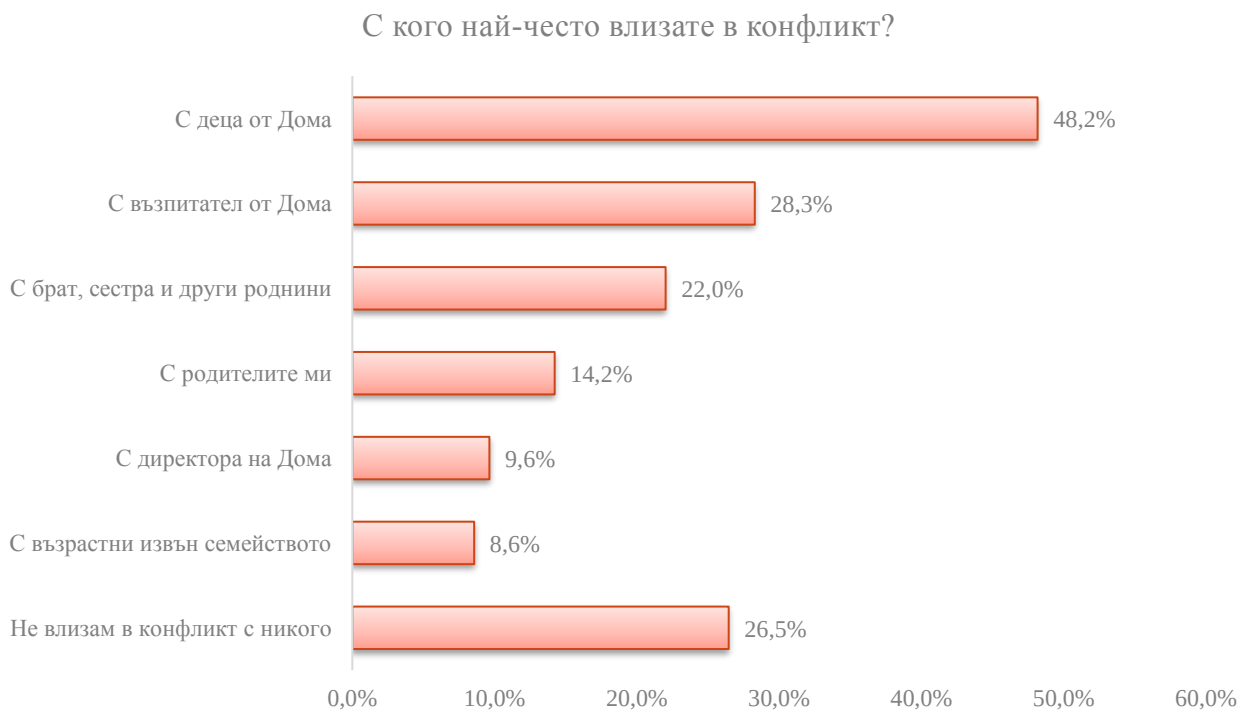

По-вероятно е конфликтни ситуации да възникнат между хора, които прекарват дълго време заедно или в случаи, в които липсва емоционална зрялост или умения за разрешаване на конфликтни ситуации. В този контекст ,не изненадващо, че половината от анкетираните споделят, че влизат в конфликт с децата в дома, в който живеят, 28,3% влизат в конфликт с възпитател от дома, 22% с брат, сестра и други роднини. 8,6% отговарят, че имат разногласия с възрастни извън семейството. Около четвърт от младежите посочват, че не попадат в конфликтни ситуации с никого – 26,5%. За момичетата е по-вероятно да имат спор с родителите си или да нямат конфликти с никого, а за момчетата – да имат спречкване с брат, сестра или други роднини или с другите деца от дома.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

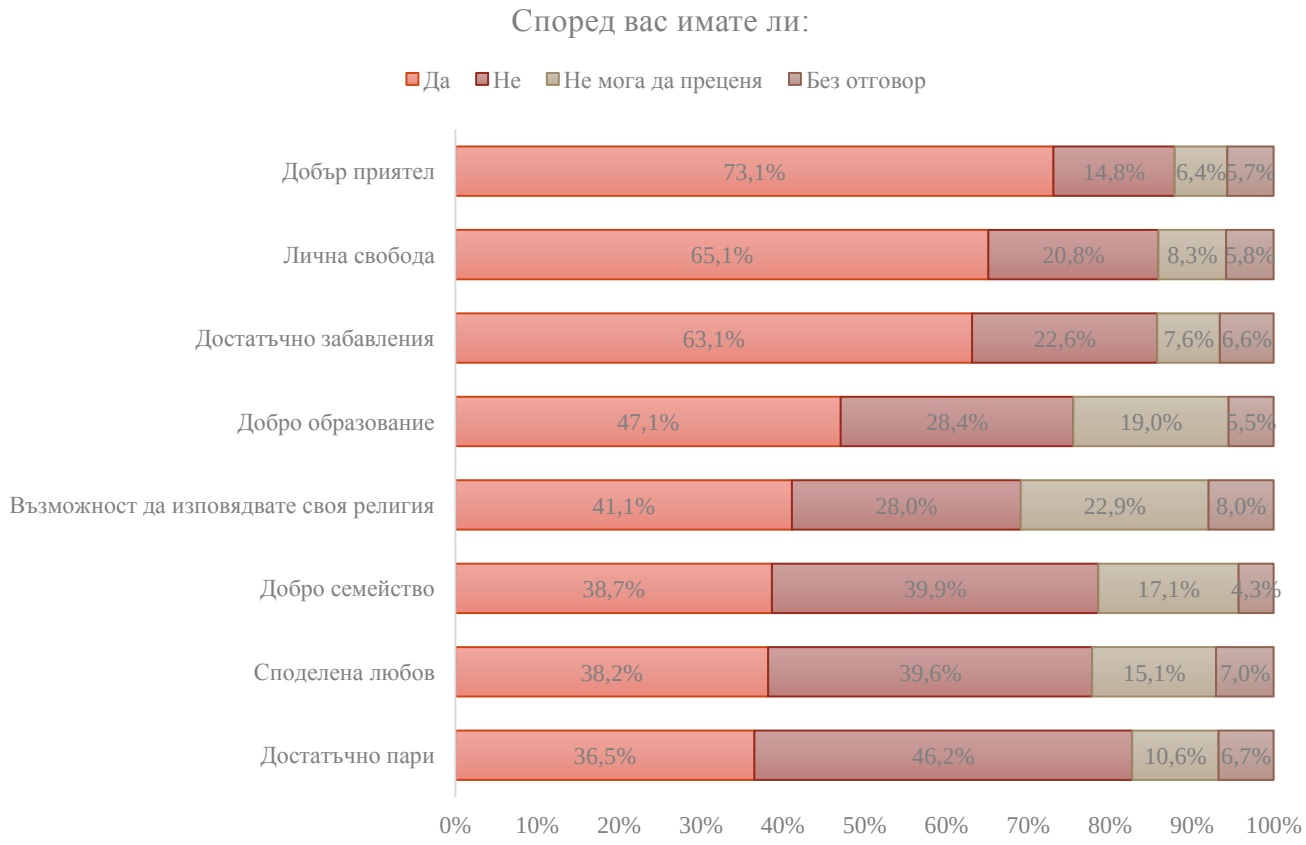

Начинът, по който младите хора възприемат себе си и околните, оказва съществено влияние върху поведението и навиците им, както и върху склонността им да опитат и употребяват психоактивни вещества. Най-голям дял от младежите са на мнение, че имат добри приятели (73,1%), следвани от тези, които считат, че имат лична свобода (65,1%) и достатъчно забавления (63,1%). По-малко от анкетираните мислят, че семейството им е добро, че имат споделена любов или достатъчно пари (по приблизително 38% за всяка от категориите). Момчетата са по-склонни да вярват, че имат добро семейство, достатъчно пари и лична свобода, а момичетата – че имат добро образование и възможност свободно да изповядват своята религия. Анкетираните, които са на възраст между 10 и 14 години, считат, че имат достатъчно забавления, лична свобода, добро семейство, достатъчно пари. По-големите ученици смятат, че са получили добро образование, а младежите над 18 години – че имат споделена любов.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

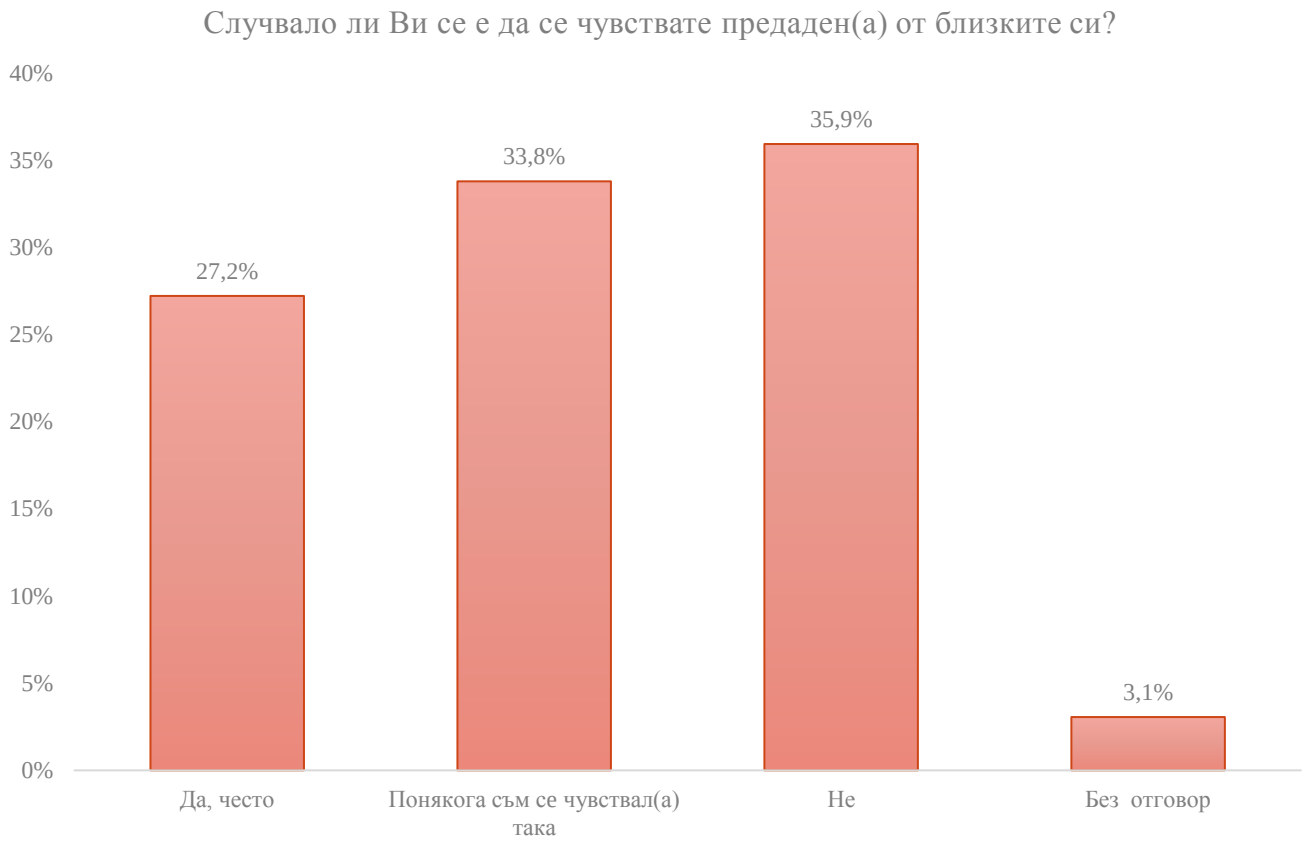

Подкрепата от близките е от съществено значение за подрастващите и изграждането им като самостоятелни личности. Колкото по-малка е тя, толкова по-вероятно е младежите да имат по-рисково поведение. На въпроса дали се е случвало да се чувстват предадени от близките си, 27,2% от анкетираните посочват, че са изпитвали това често, а 33,8% - понякога. Една трета от отговорилите споделят, че не им се е случвало да се чувстват предадени от близките си хора. Най-често анкетираните на възраст над 18 години, както и онези, които влизат в конфликт с възрастни извън семейството, са имали усещането, че са предадени от своите близки.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

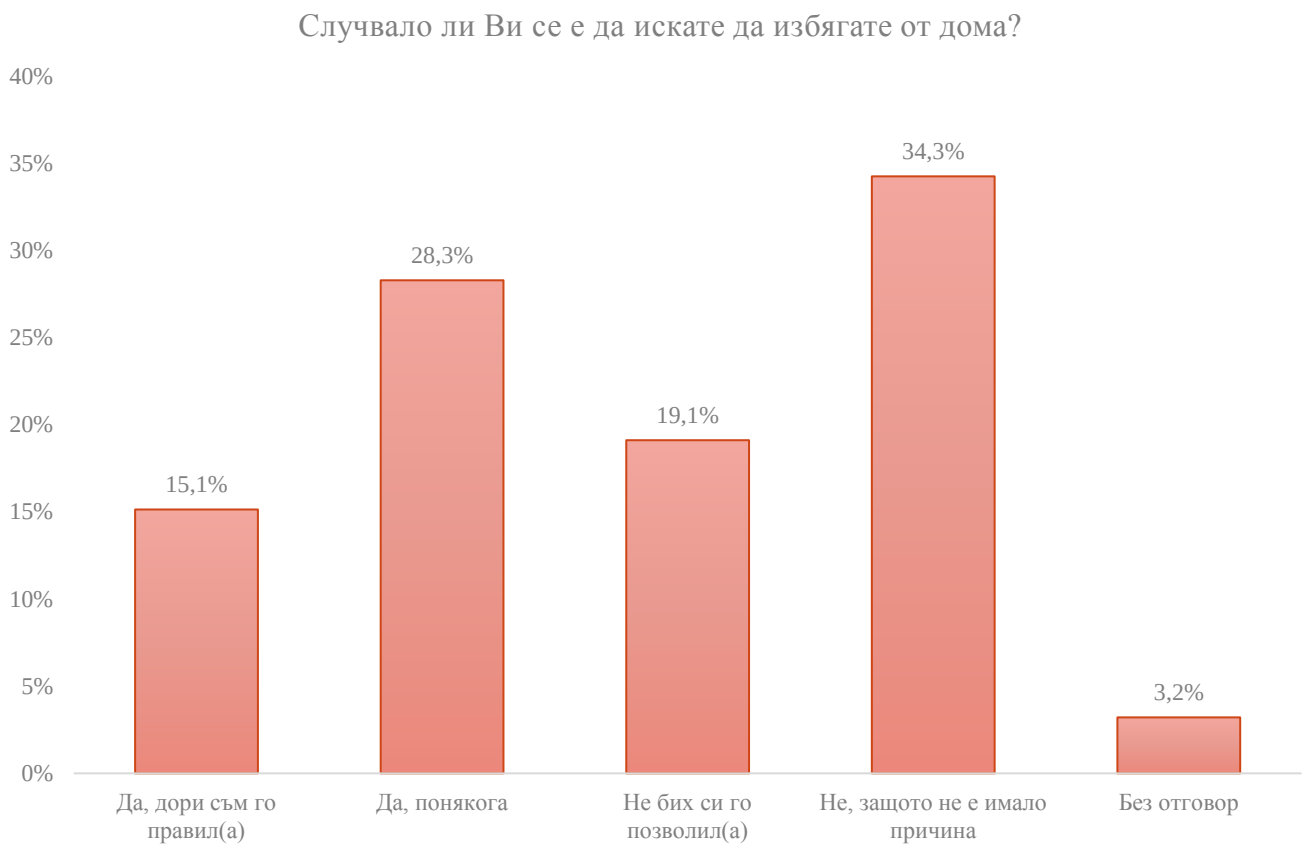

Около една трета от участвалите в проучването посочват, че не им се е случвало да искат да избягат от дома, в който живеят, защото не е имало причина. Почти половината от анкетираните младежи споделят, че им се е случвало да искат да избягат от дома, като 15,1% казват, че дори са го правили, а 28,3%, че понякога им се е искало да избягат.

Резултатите от проучването показват, че младежите, които са се чувствали предадени от семейството си, са по-склонни да изпитат желание да избягат от дома в сравнение с тези, които никога не са се чувствали предадени.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

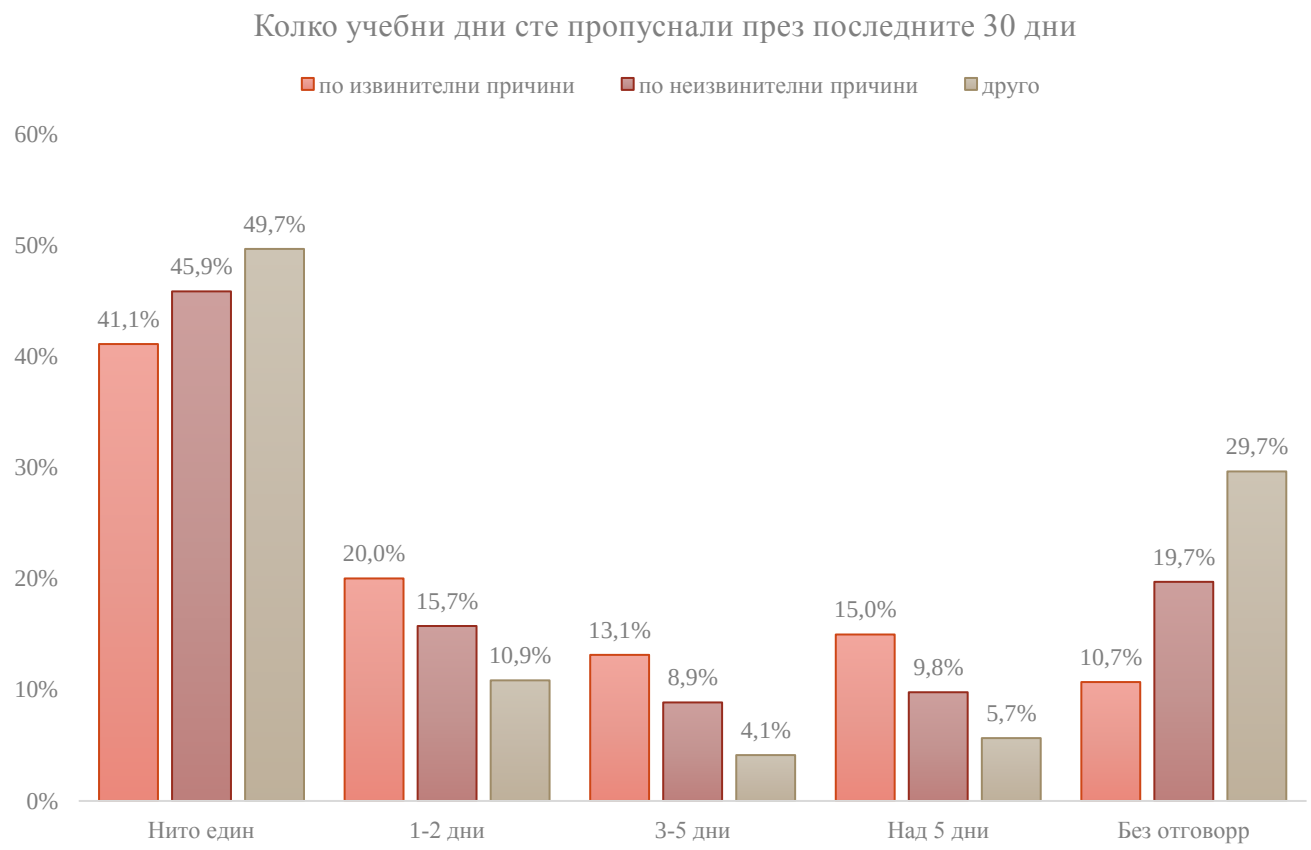

Почти половината от анкетираните не са отсъствали от училище нито по извинителни, нито по неизвинителни причини за последния месец. 20% от учениците пропускат 1-2 учебни дни с извинителна причина, а 15% не са ходили на училище с извинение за повече от 5 дни. Близо 34% от учащите отбелязват, че са отсъствали от учебни занятия без извинителна причина за 1 или повече дни (15,7% са пропуснали 1-2 дни, 8,9% между 3 и 5 дни, 9,8% - над 5 дни). Тези резултати показват по-високи от обичайните за възрастта отсъствия по неизвинителни причини.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

Около една трета от младежите са на мнение, че повечето им съученици ги харесват, а 25% смятат, че са харесвани, но само от онези, които и самите те одобряват. 20% от анкетираните не се интересуват от мнението на околните за тях, а 6,7% споделят, че по-голямата част от съучениците им не ги харесват, а 12% смятат, че понякога връстниците им не ги харесват. Повече момичета не се вълнуват от мнението на съучениците си за тях и малко повече момчета са на мнение, че връстниците им ги харесват. По-скоро по-малките участници в проучването, на възраст до 12 години, мислят, че съучениците им симпатизират.

В сравнение с анкетирани със същия въпрос ученици от средните училища в страната, децата в институции в по-голяма степен търсят одобрението на своите връстници, но в същото време имат склонност да се затварят в малки референтни групи, където получават одобрение и в по-малка степен се радват на одобрението на повечето от децата в обкръжението си. За сравнение 42% от интервюираните деца в София посочват, че се радват на одобрението на повечето от съучениците си, а 18% само на тези, които и те харесват, докато тези дялове сред децата в институции са съответно 32% и 26%. Съмнението и усещането за неприемане при децата в институции е по-

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

високо (общо 19%), докато при учениците в училищата в страната то е около 10%. Важно е да отбележим и делът на децата, които не се интересуват от това дали другите ги харесват – делът на тази група сред анкетираните в София ученици е 25%, докато сред децата в институции този дял е 21%.

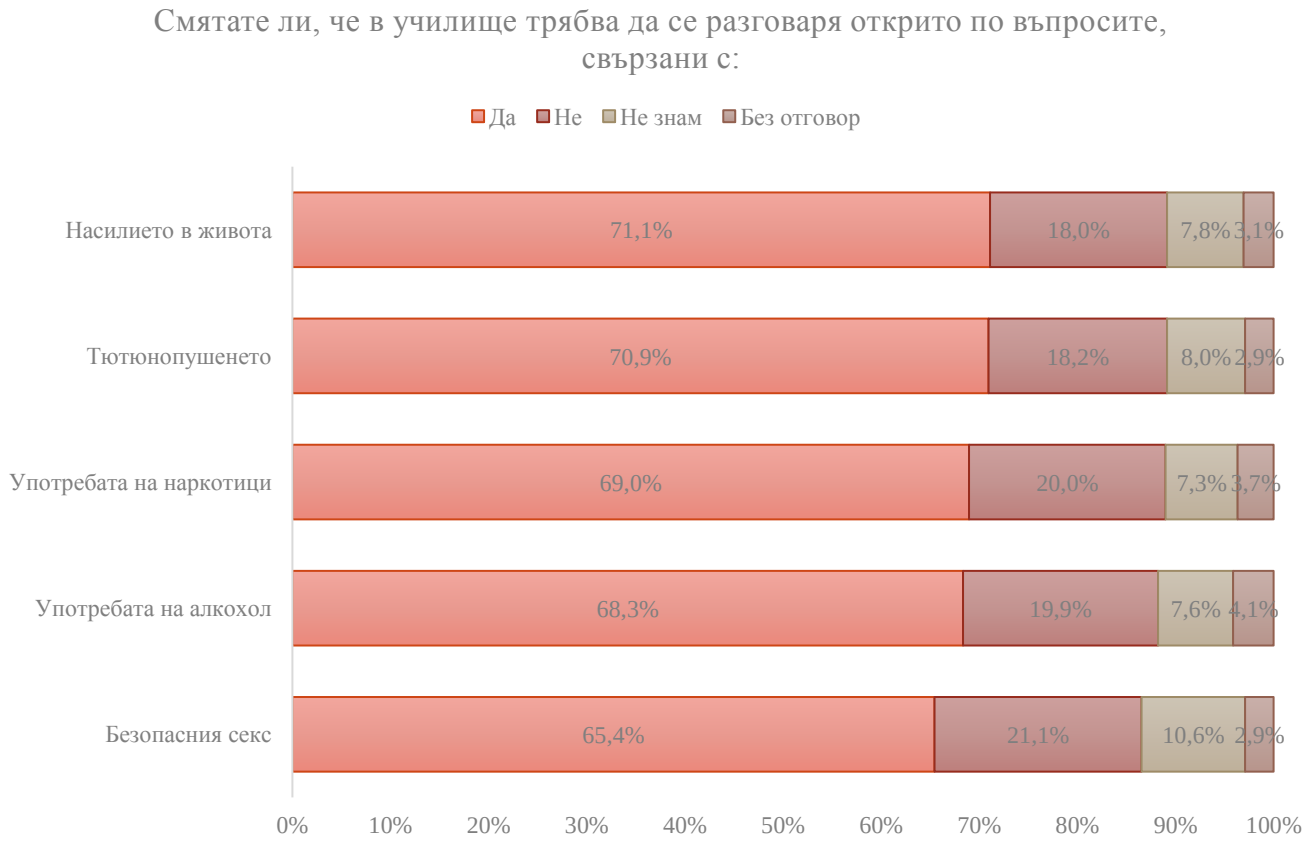

Преобладаващата част от младежите се съгласяват, че в училище би трябвало да се разговаря открито по темите, свързани с насилието в живота, тютюнопушенето, употребата на наркотици и алкохол и безопасния секс. Според учащите най-актуални са въпросите, отнасящи се до насилието в живота, както и тютюнопушенето и би следвало те да бъдат коментирани открито в училище. Момичетата, както и анкетираните на възраст над 13 години, изразяват по-голяма склонност да разговарят открито по тези теми.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

Употреба на цигари, алкохол и наркотици

Следващите въпроси имат за цел да определят каква е употребата на цигари, алкохол и наркотици сред децата и младежите, настанени в институции на територията на България.

Тютюнопушене

Тютюнопушенето е разпространено сред децата в институции – 37,9% от тях посочват, че са пушили през последните 24 часа. Значително по-малък е делът на употребилите тютюн под каквато и да е форма през последните 30 дни, но не през последните 24 часа – 6% от анкетираните. По-малка част от респондентите (3,4%) заявяват, че са пушили през последните 12 месеца, но не през последните 30 дни.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

Най-голям дял от анкетираните – 46,3%, декларират, че никога не са употребявали тютюн.

Забелязва се завишена употреба на тютюн през последните 24 часа при деца, чието семейство, преди да постъпят в институцията, е било съставено от един родител (майка или баща), както и при такива, които са живели с други възрастни, различни от родителите.

Конфликтните ситуации също се оказват фактор за повишени нива на тютюнопушене – повече младежи, които са влизали в конфликти – най-често с възпитател от Дома, посочват, че са пушили в последните 24 часа.

Възрастта на респондентите оказва влияние върху последната употреба на тютюневи изделия – с нейното повишаване се увеличава и делът на децата и младежите, които са пушили през последните 24 часа.

Времето, прекарано от децата и младежите в институции, има отношение към тютюнопушенето. С нарастване на броя години, в които респондентите са живели в домове, се повишава делът на посочилите, че са употребили тютюн под някаква форма през последните 24 часа, като това е най-съществено при прекаралите в институция повече от 15 години. Тази взаимовръзка обаче вероятно е вторично повлияна от възрастта на интервюираните – по-дълго живелите в институция са на по-висока възраст и поради това делът на пушачите сред тях е по-висок.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

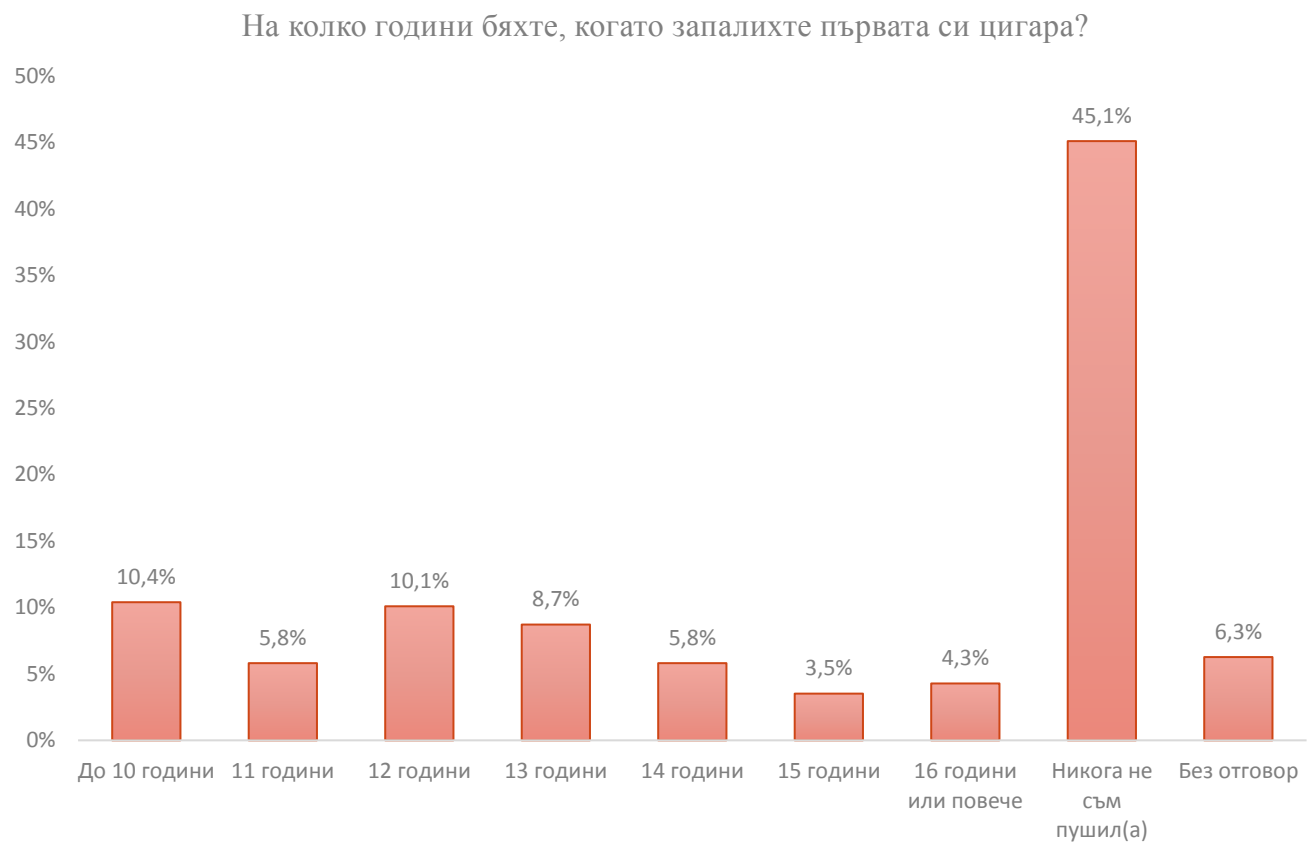

Първата цигара е запалена сравнително рано за голяма част от деклариралите, че вече са пушили – при 10,4% от тях това се е случило до 10-годишна възраст. Малко по-малък дял са анкетираните, които заявяват, че са употребили тютюн за първи път на 12 години – 10,1%. На 13 години първата си цигара са запалили 8,7% от респондентите, а по 5,8% са дяловете на младежите, при които подобно събитие се е случило на 11 и на 14 години.

Най-много анкетирани деца от институции – 45,1%, декларират, че никога не са пушили цигари

Забелязва се, че делът на респондентите, посочили, че са пушили за първи път до навършването на десетата си година, е по-голям сред тези, които преди постъпването в институция са живели в семейство с други роднини, различни от майката и бащата. Също така вероятността за запалване на първа цигара на 13 години е по-висока сред деца, които са живели само с баща си или с други възрастни, различни от родителите, до постъпването в институцията.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

Конфликтните ситуации са предпоставка за по-ранната употреба на тютюневи изделия. Високи са дяловете на отговорилите, че са пушили за първи път до 10 години, сред децата, които са влизали в конфликти с родителите си или с директора на дома, в който са настанени.

Отсъствието от училище по неизвинителни причини оказва влияние върху употребата на тютюн. С увеличаване на броя дни, в които респондентите не са присъствали на учебни занятия, нарастват дяловете на тези, които вече са запалили първата си цигара.

Момчетата започват да пушат по-рано от момичетата. По-голяма е групата на момчетата, които са запалили първата си цигара до 10 и на 11 години, докато за първи път момичетата най-често са пушили на 13 и 14-годишна възраст. С увеличаване на възрастта на респондентите се увеличава и вероятността вече да са употребявали тютюневи изделия.

Престоят в институция също оказва влияние върху началната фаза на употреба на тютюн. От анкетираните, които са запалили първата си цигара на 11 и 15 години, голяма част са живели в институция повече от 15 години.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

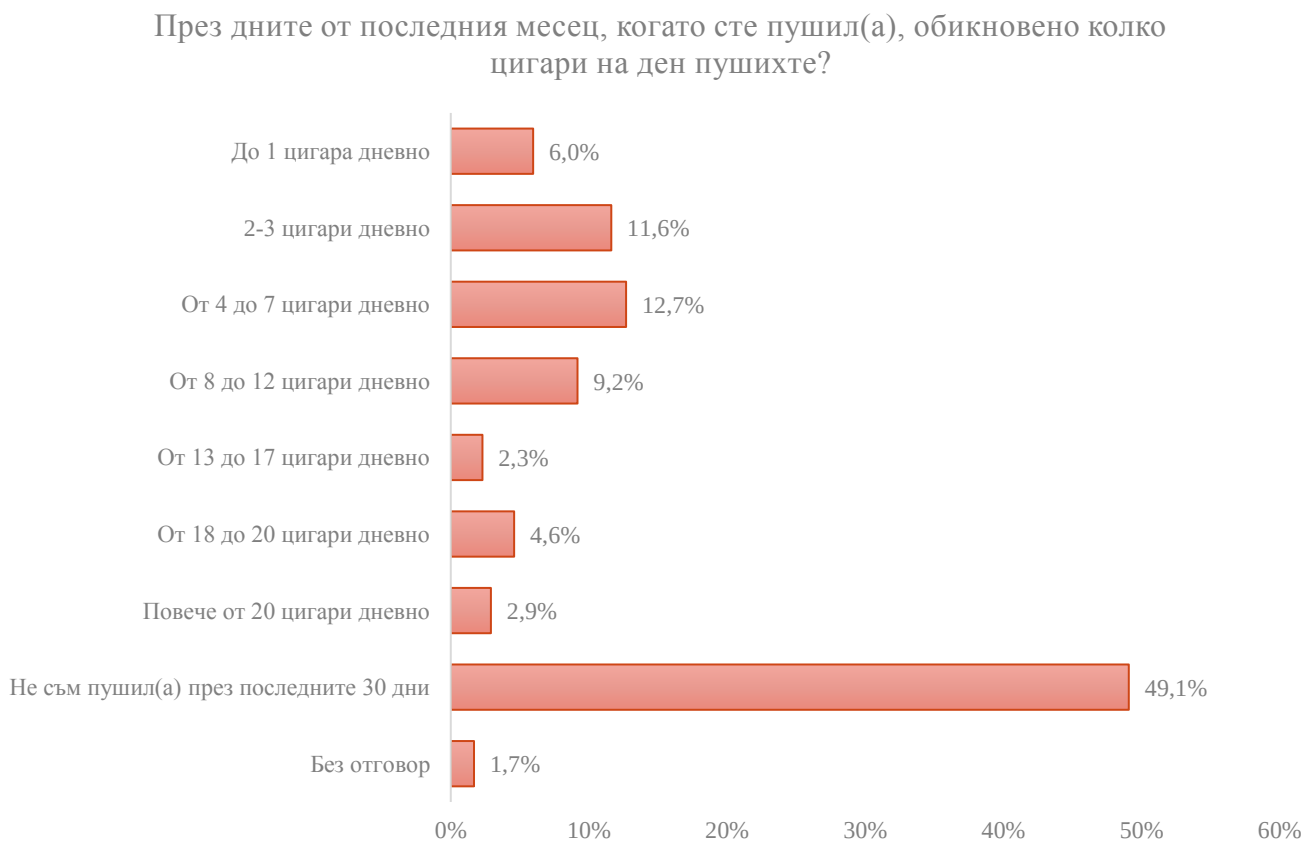

По отношение на количеството цигари, които са били употребени от анкетираните през последния месец, 12,7% от децата и младежите посочват, че пушат от 4 до 7 цигари дневно. 11,6% от участниците в проучването употребяват по 2-3 цигари дневно, 9,2% - между 8 и 12 цигари дневно. С по-малки дялове са младежите, които употребяват минимално количество цигари – до една дневно(6%), както и тези, които пушат между 18 и 20 цигари дневно – 4,6% от анкетираните.

Най-голям дял заемат респондентите, които заявяват, че не са употребявали тютюн през последните 30 дни – 49,1% от участниците в проучването.

Забелязват се по-големи относителни дялове на пушещите 2-3 цигари дневно сред младежите, които преди настаняването в институцията са живели с други възрастни, различни от родителите си, както и на пушещите от 4 до 7 цигари дневно сред живелите само с баща си.

Конфликтните ситуации водят до завишена употреба на тютюневи изделия. Деклариралите, че влизат в конфликт с възрастни извън семейството, са по-склонни към употреба на между 4 и 7

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

цигари дневно, а тези, които не се разбират с директора на институцията или възпитател от нея най-често употребяват от 8 до 12 цигари дневно.

Отсъствията от училище по неизвинителни причини водят до повишена консумация на тютюневи изделия, като тази тенденция е най-видна сред младежите, които са пропуснали между 3-5 учебни дни през последния един месец – голяма част от тях заявяват, че пушат между 8 и 12 цигари дневно.

Преобладаващата част от респондентите, посочили, че са на възраст между 17 и 18 години, пушат от 4 до 7 цигари дневно. Времето, прекарано в институция, води до завишена консумация на тютюневи изделия. Голям е делът на участниците в проучването, живели в институция над 15 години, които посочват, че пушат между 8 и 12 цигари дневно.

Алкохол

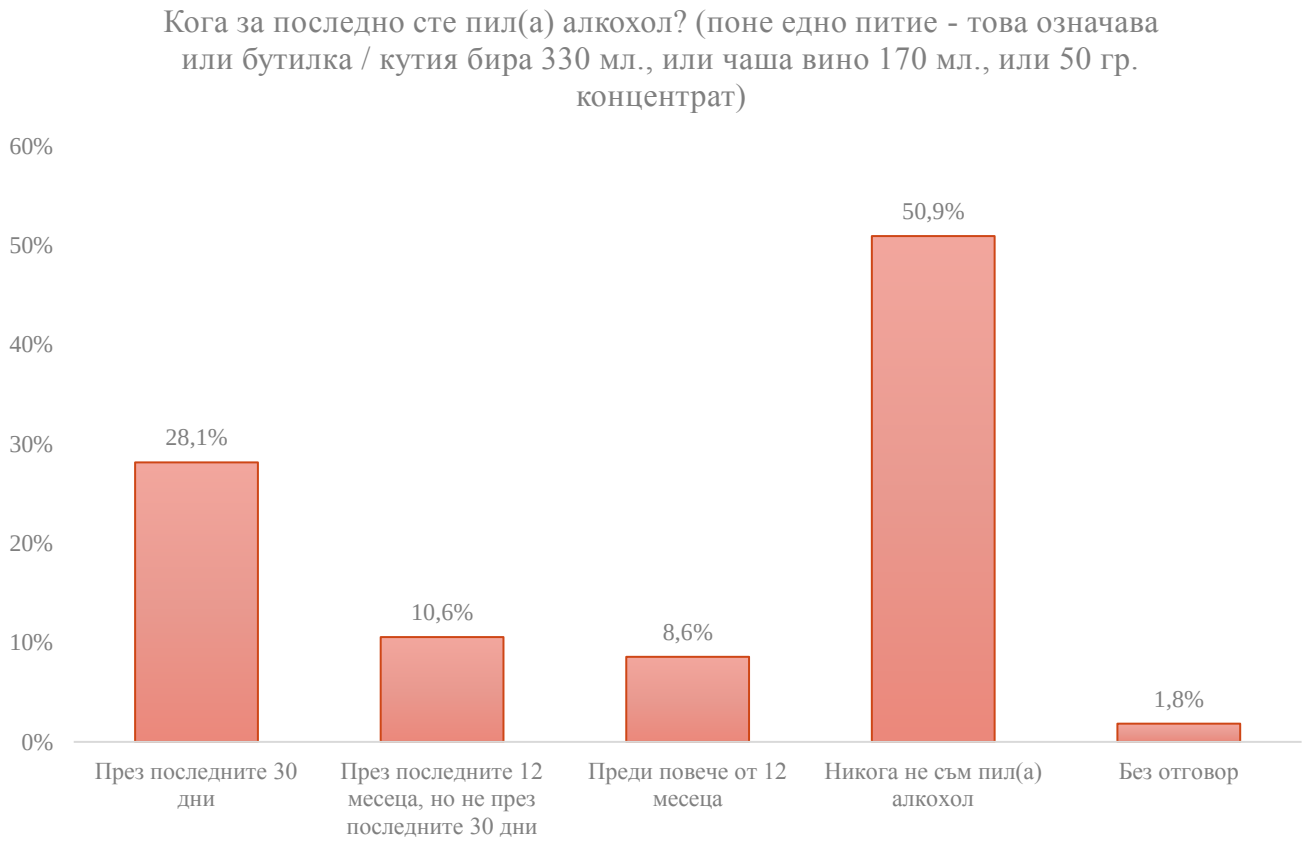

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

Сред употребяващите алкохол най-голям дял заемат тези, които са консумирали подобни напитки през последните 30 дни – 28,1% от респондентите. Значително по-малка част от участниците в проучването декларират, че са употребили алкохол през последните 12 месеца, но не през последните 30 дни – 10,6%, както и преди повече от 12 месеца – 8,6% от анкетираните.

Най-голям дял от децата и младежите, настанени в институции, никога не са употребявали алкохол – 50,9%.

Семейната среда, в която е пребивавало детето или младежът, преди да постъпи в институция, оказва влияние върху консумацията на алкохол. Голяма част от посочилите, че са живели с един родител или с други възрасти, различни от родителите, са употребявали алкохол през последния един месец.

Сблъсъкът с конфликтни ситуации е предпоставка за консумация на алкохол – съществен е делът на младежите, влезли в конфликт с възпитател от институцията, които са пили алкохолни напитки пред последния един месец.

Също така се наблюдават по-високи дялове на младежите, които са пили алкохол през последния един месец, сред момчетата, сред отсъствалите 5 или повече дни от училище по неизвинителни причини, както и сред младежите над 15-годишна възраст.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

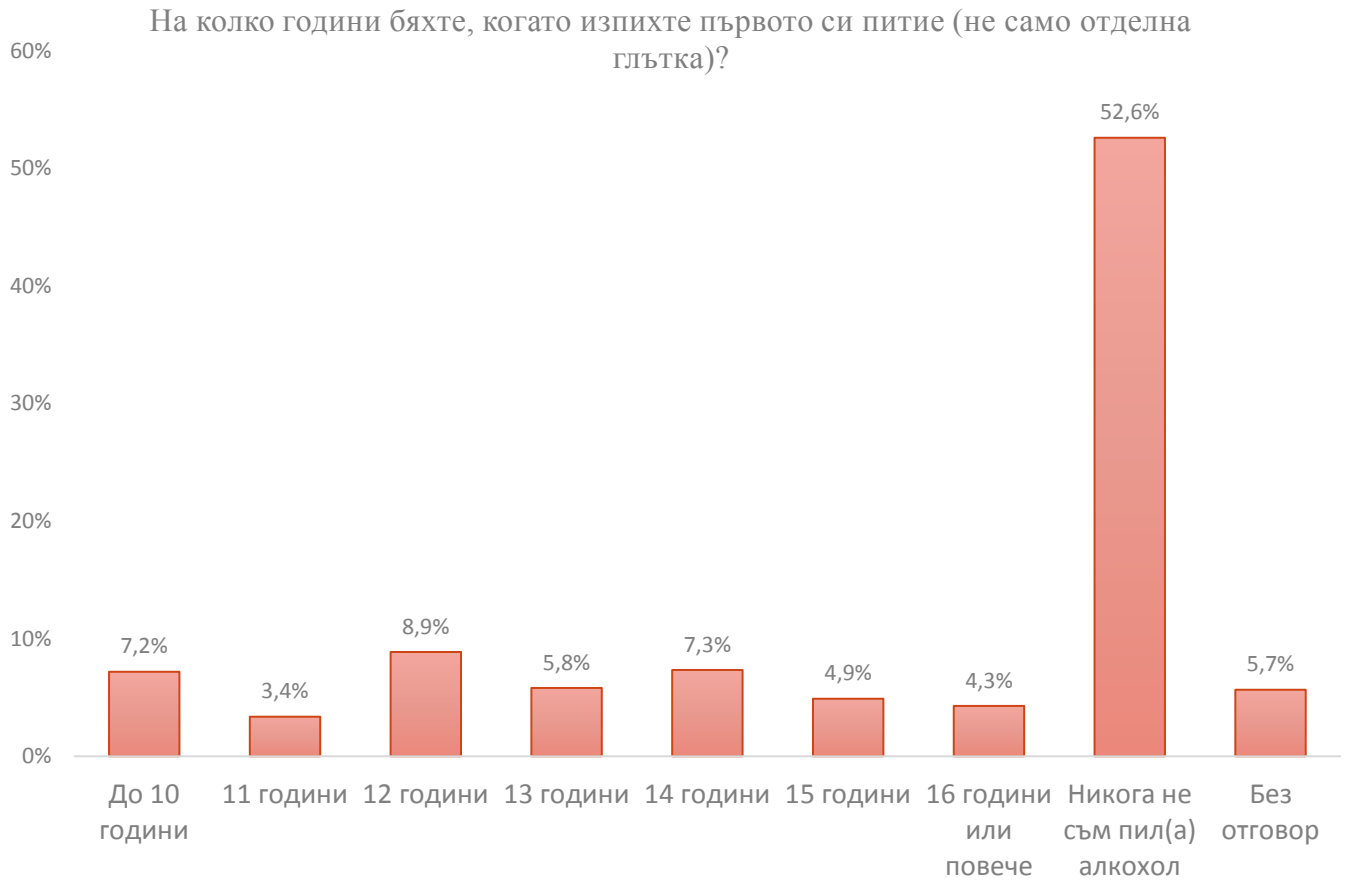

По отношение на първата консумация на алкохол можем да кажем, че се е случвало сравнително рано - за 8,9% това се е случило на 12 години. Сходни са дяловете на опиталите за първи път до десетата си година (7,2%) и на 14-годишна възраст (7,3% от анкетираните).

Прави впечатление, че голяма част от живелите само с баща си преди постъпването в институция, са изпили първото си питие до 10-годишна възраст, а при голяма част от живелите с други възрастни, различни от родителите, подобно нещо се е случило на възраст 12 години. Конфликтните ситуации са съчетани с по-ранна първа употреба на алкохол – голяма част от младежите, които са имали конфликти с директора на дома, с възпитател или с деца от дома, са изпили първото си питие на 12 години.

Момчетата консумират алкохол по-рано от момичетата – най-често до 10 или на 12 години, докато при момичетата това се случва на 14 и повече години. Голям е делът на младежите, отсъствали от училище над 3 дни по неизвинителни причини, които са изпили първото си питие на 12-годишна

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

възраст. Подобна начална възраст на употреба на алкохол имат и младежите, живели между 5 и 10 години в институция.

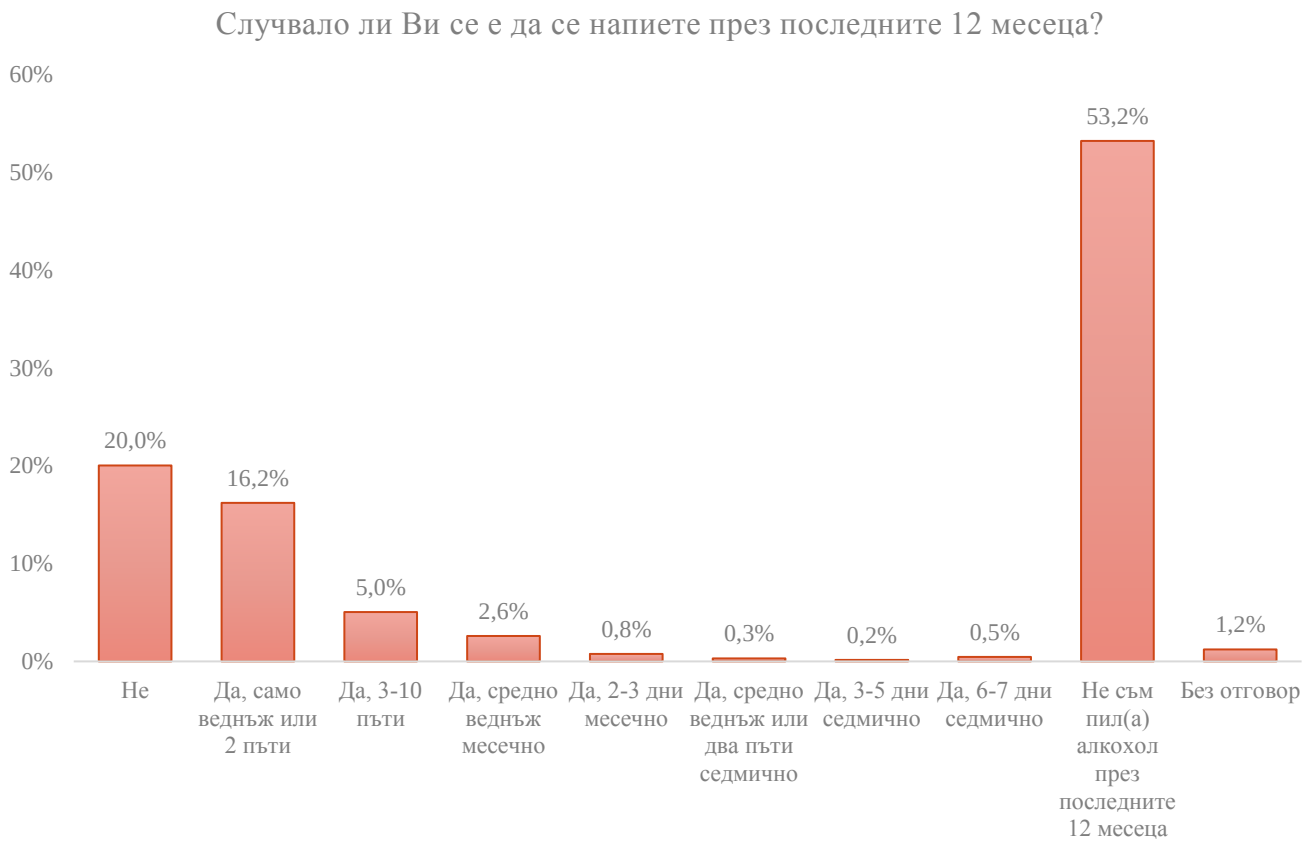

Една пета от участниците в проучването заявяват, че не са се напивали през последните 12 месеца. При 16,2% подобно нещо се е случило само един или два пъти. 5% е делът на младежите от институции, които са се напили между 3 и 10 пъти за последната година, а веднъж месечно алкохол в по-големи количества употребяват 2,6% от респондентите.

Най-голям отново е делът на анкетираните, които заявяват, че не са консумирали алкохол в последните 12 месеца – 53,2%.

Случаи на напиване се забелязват по-често сред младежите, които са живели с други възрастни, различни от родителите, преди да постъпят в институцията, както и сред респондентите, които са пропуснали над 5 учебни дни по неизвинителни причини.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

Конфликтните ситуации също влияят върху честотата на завишена консумация на алкохол. Голяма част от анкетираните, които са имали конфликти с възпитател от дома или с неговия директор, са се напивали 1-2 пъти през последните 12 месеца.

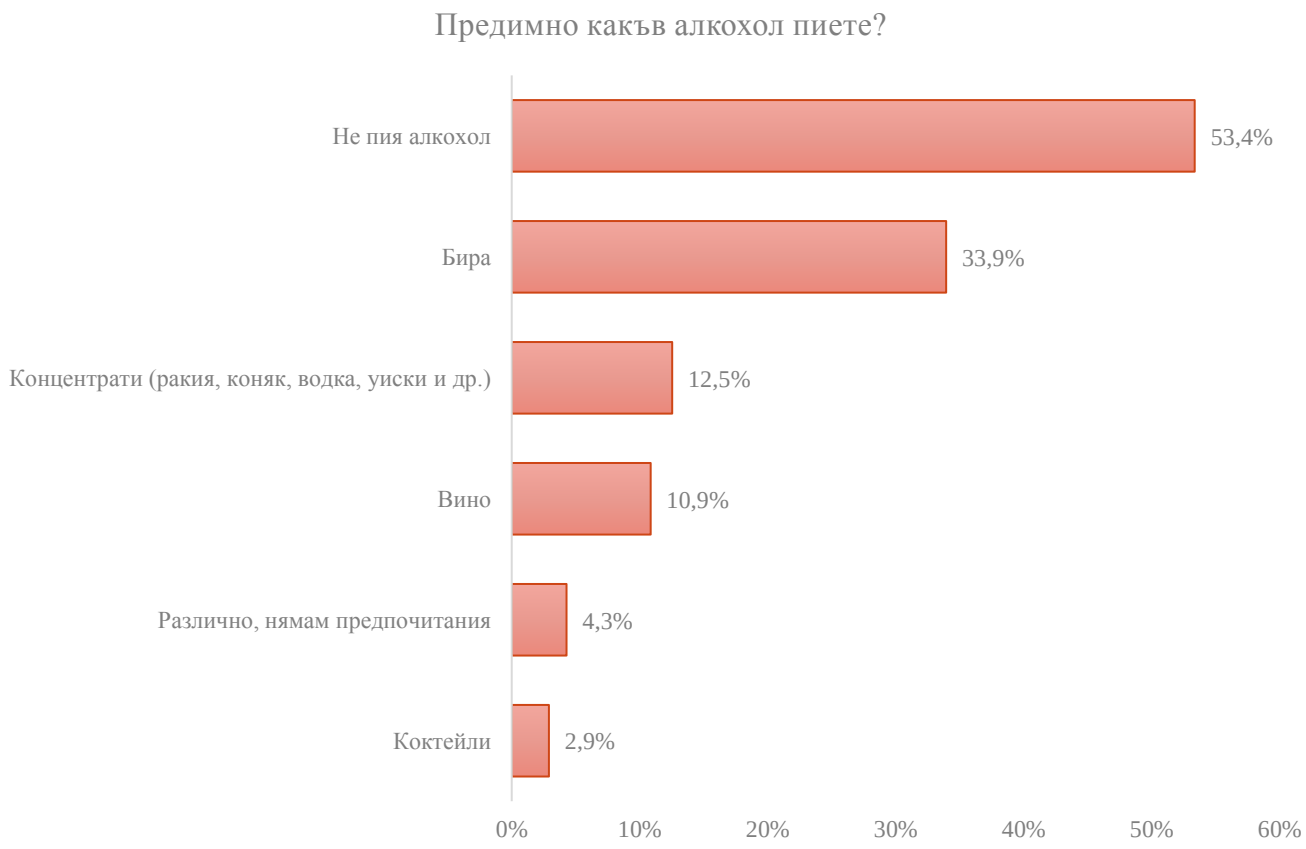

53,4% от участниците в проучването заявяват, че не употребяват алкохол.

Бирата е най-предпочитаният алкохол сред участниците в проучването – 33,9% от тях посочват именно нея като най-често консумираната алкохолна напитка. След нея се нареждат концентратите (ракия, коняк, водка, уиски и др.) като предпочитана напитка за 12,5% от младежите, настанени в институции. Виното е най-често употребяваната спиртна напитка за 10,9% от респондентите, а без предпочитания по отношение на консумирания алкохол са 4,3% от участниците в проучването. Най-малък е делът на децата и младежите, за които коктейлите са най-предпочитаният вид алкохол – 2,9% от анкетираните.

Наблюдават се по-големи предпочитания към различните концентрати сред децата, които преди настаняването си в институция са живели с възрастни, различни от родителите. Завишената

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

употреба на концентрати се забелязва в по-висока степен при деца, които са имали различни конфликти. Неразбирателствата с възрастни извън семейството, с възпитател от Дома и с неговия директор водят до това концентратите да са по-често консумираните алкохолни напитки сред тази група респонденти.

Отсъствията по неизвинителни причини също са съпроводени със завишена консумация на алкохолни напитки, като това е най-видимо при бирата и концентратите.

Разделени по полов и възрастов признак, прави впечатление, че момчетата консумират повече бира и концентрирани алкохолни напитки, докато при момичетата по-предпочитани са коктейлите и в по-малка степен виното. Анкетираните до 14-годишна възраст пият значително повече бира за сметка на другите алкохолни напитки, докато младежите след тази възраст консумират както бира, така и вино и концентрати.

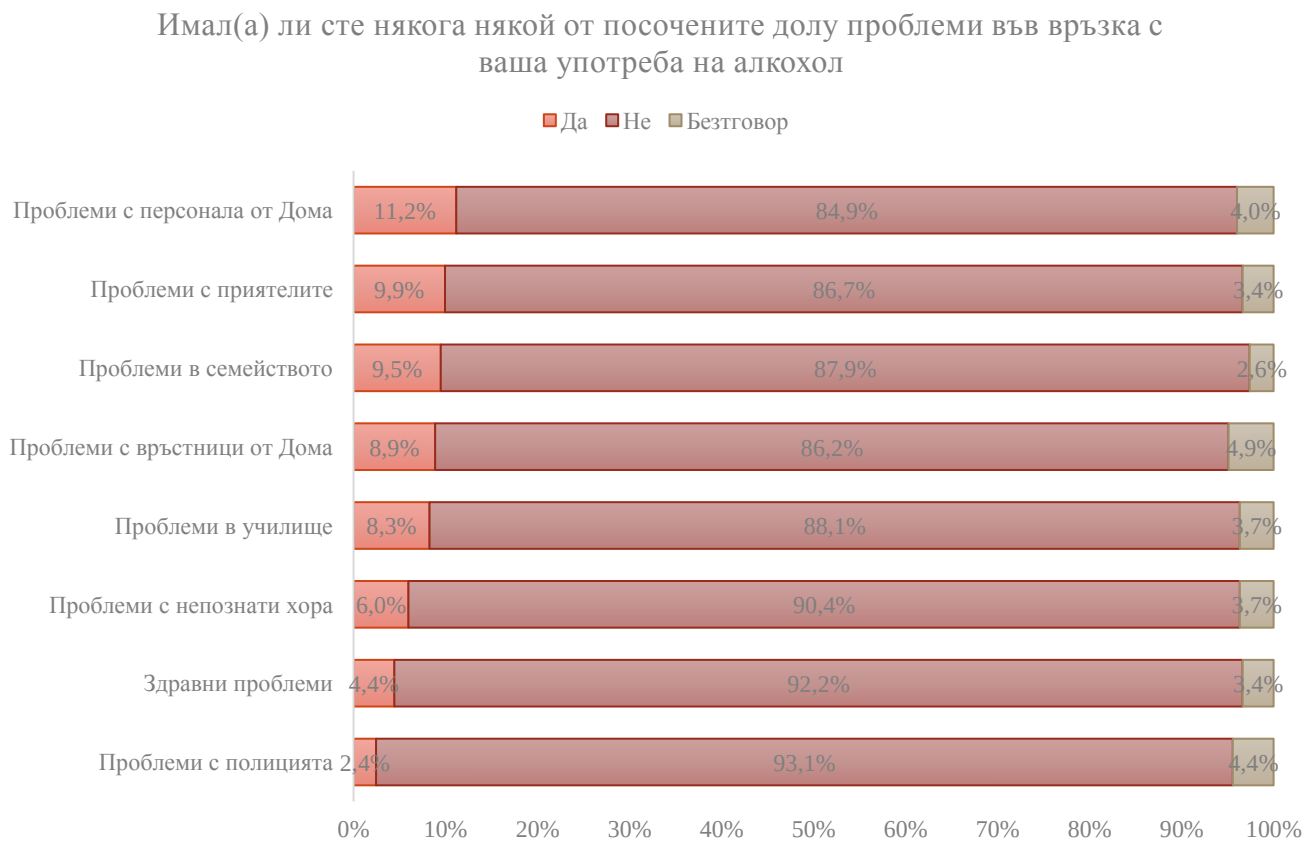

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

Този въпрос има за цел да установи дали децата и младежите, настанени в институции на територията на България, са имали проблеми с други лица след като са употребявали алкохол. Резултатите показват, че делът на отрицателните отговори надхвърля значително този на положителните, т.е. в повечето случаи респондентите не са имали проблеми в следствие на употребата на алкохол. Предвид и средата, в която са, най-често след употреба на алкохол, младежите имат проблеми с персонала на Дома (11,2%) или с приятели (10%) и семейството (10%). По-рядко в резултат на употреба на алкохол младежите са имали проблеми с непознати хора (6%) или с полицията (2%). За здравни проблеми съобщават около 4% от лицата в домове.

Наркотични вещества

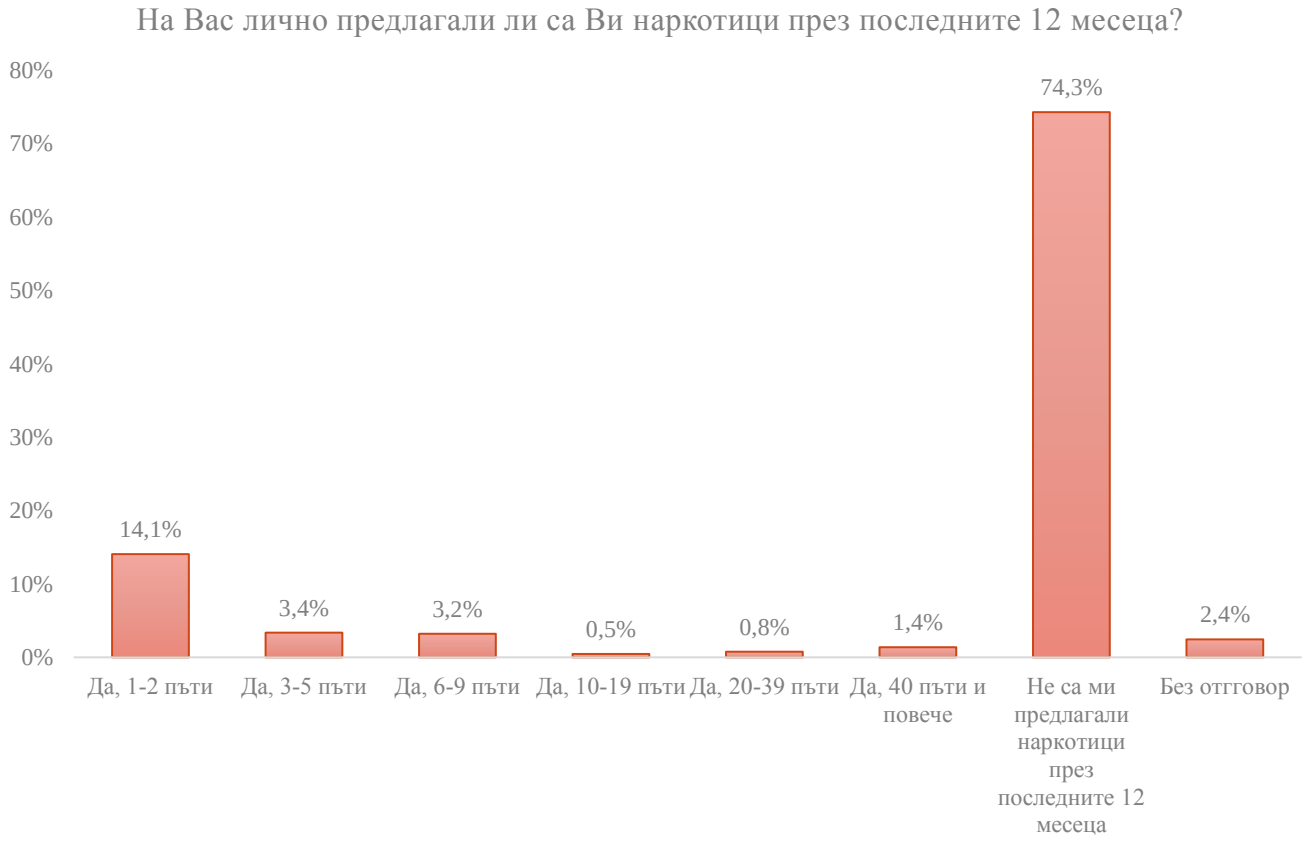

На всеки пети младеж в институция са били предлагани наркотици. При 14,1% от подобно нещо се е случвало 1-2 пъти. С по-малки дялове са младежите, на които са им били предложени между 3 и 5 пъти, както и между 6 и 9 пъти – съответно 3,4% и 3,2%. Най-много участници в проучването

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

– 74,3%, заявяват, че не са им предлагали наркотици през последните 12 месеца. Все пак можем да заключим, че рискът да им бъдат предложени наркотици при децата, които са в институции е сходен с този на учениците между 8-12 клас, но по-висок от този при учениците между 5 и 7 клас.

Близо 47% от участниците в проучването се информират за въздействието и последствията от употребата на наркотици от разговори с възпитатели, психолози или друг персонал от дома. От филми и от разкази на приятели и познати са получили информация по около 28% от респондентите, а малко над 24% не знаят нищо за въздействието или последствията от употребата на наркотик. Като най-малко използвани източници на информация децата и младежите,

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

настанени в институции, са посочили специализираната литература, предаванията по радиото и художествената литература.

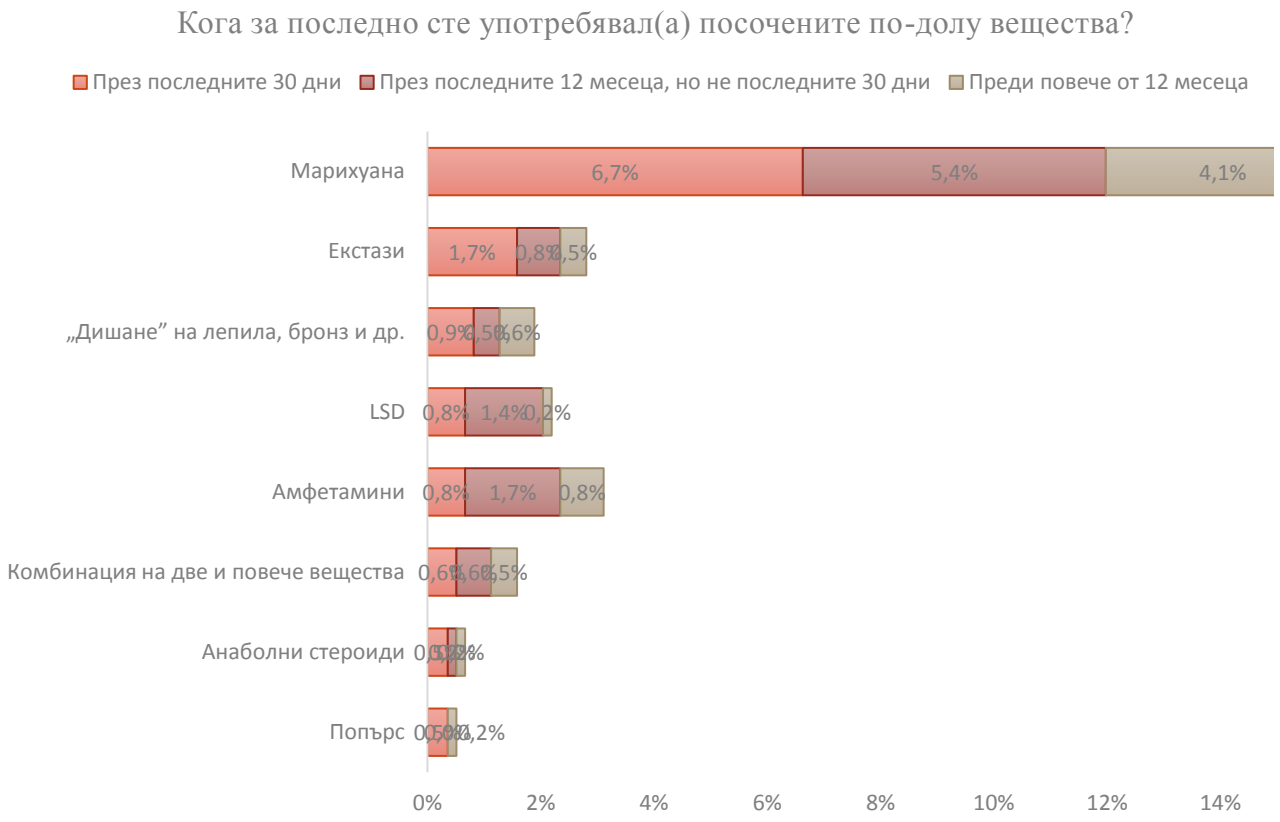

София 1000, ул. „Княз Борис I" №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

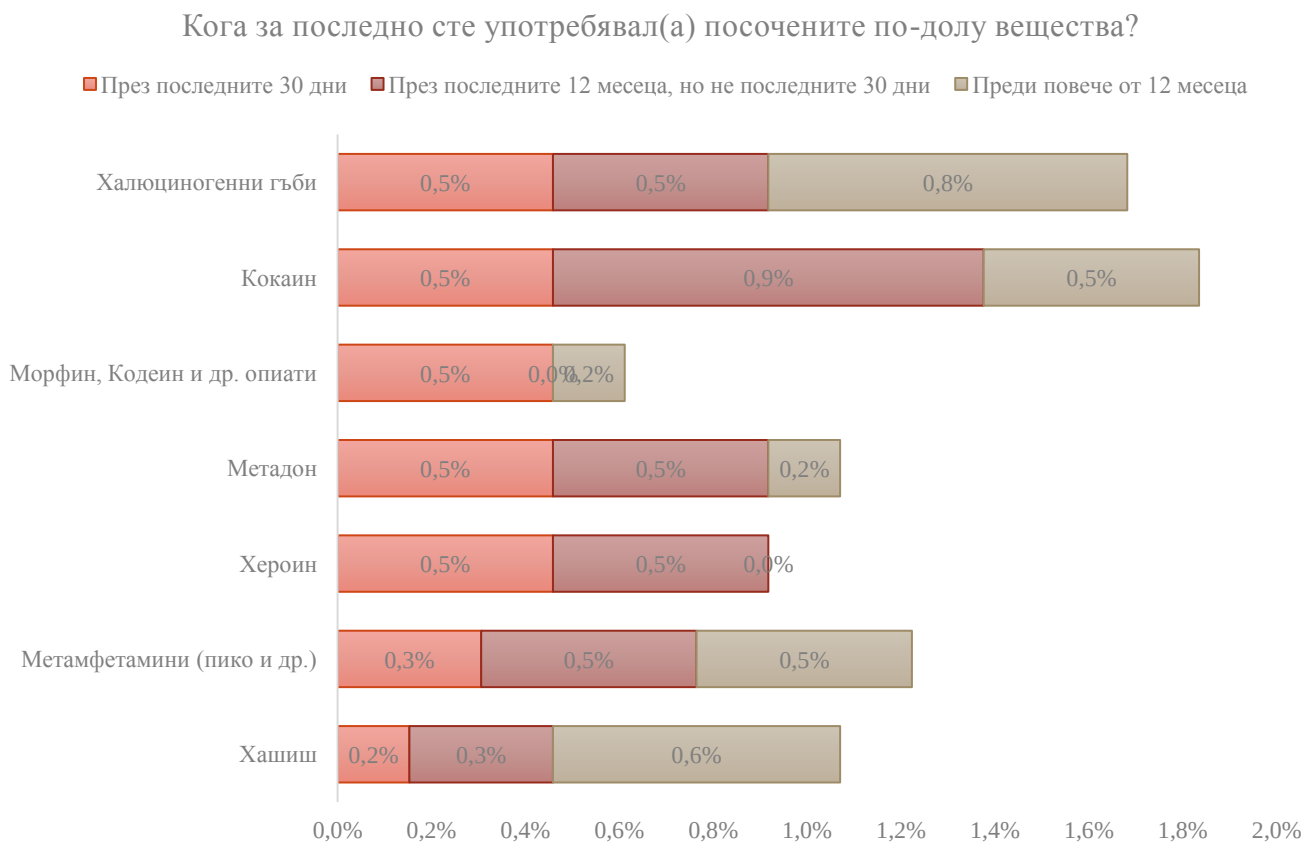

Марихуаната е най-често употребяваното наркотично вещество от децата и младежите, настанени в институции в България – 6,7% посочват, че последната употреба се е случила през последните 30 дни, 5,4% - през последните 12 месеца, но не през последните 30 дни, а преди повече от 12 месеца – 4,1% от анкетираните. 1,7% от респондентите за приемали екстази през последните 30 дни, като същият е делът на тези, които са употребили амфетамини през последните 12 месеца, но не през последните 30 дни. Сред най-малко употребяваните наркотици са метадонът, хероинът, метамфетамините и хашишът.

Употребявал(а) съм поне веднъж поне един от медикаментите	**18.7%**
Употребявал съм поне един от медикаментите преди повече от 12 месеца	**4.7%**
Употребявал(а) съм поне един от медикаментите в последната година	**13.9%**
Употребявал(а) съм поне един от медикаментите в последния месец	**8.4%**

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

18,7% от анкетираните заявяват, че са употребявали поне веднъж поне един от медикаментите, изброени в предишния въпрос. Близо 14% са употребили поне едно такова вещество през последната година, а при 8,4% подобна употреба се е случила пред последния месец. Най-малък брой респонденти посочват, че са приели поне едно от посочените в предишните въпроси медикаменти преди повече от 12 месеца – 4,7%.

Голяма част от опитвалите наркотични вещества поне веднъж са живели с един родител преди постъпването си в институция, сблъсквали са се с конфликтни ситуации с персонала на Дома и са отсъствали над 3 дни от училище по неизвинителни причини.

По-голяма е вероятността поне едно от наркотичните вещества да е било употребено сред момчетата и сред младежите над 15-годишна възраст. С увеличаване на престоя в институцията, в която са настанени, се увеличава и делът на респондентите, които са опитвали наркотици.

Най-голяма част от респондентите, които са употребявали марихуана, посочват, че това се е случило за първи път на 14 години, следвани от тези, които са опитали за първи път на 12 години и на 14-годишна възраст.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

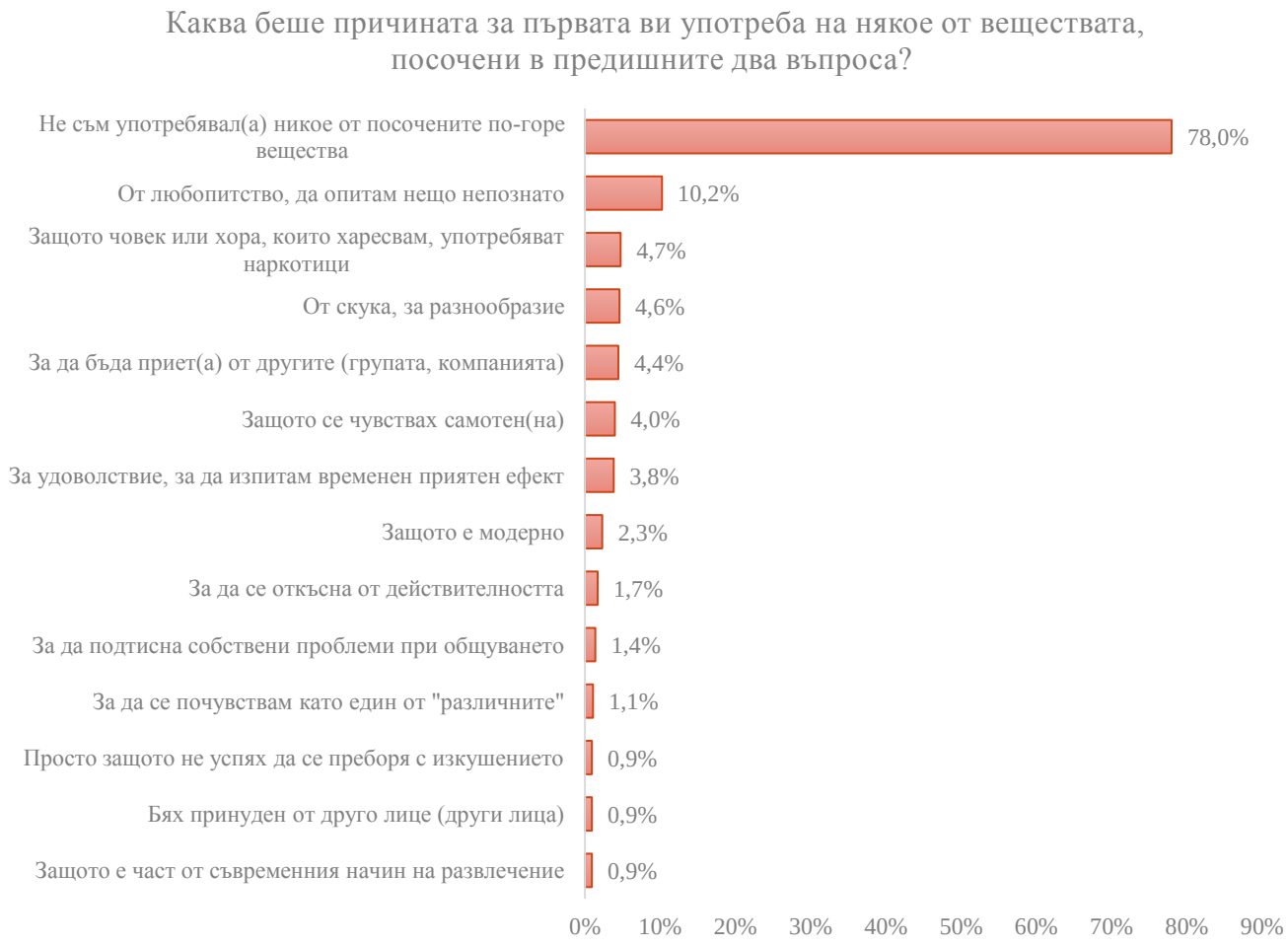

Любопитството и желанието да опитат нещо непознато е водещата причина, поради която децата и младежите, настанени в институции, за първи път употребяват някое от посочените в предишните два въпроса вещества – 10,2% посочват именно подобна причина. Употребата на наркотични вещества от човек или хора, които респондентите харесват, е провокирало 4,7% от анкетираните към подобно действие, а 4,6% са приели наркотици за първи път от скука и нужда от разнообразие. За да бъдат приети от другите, 4,4% от участниците в проучването са прибегнали до психоактивни вещества, а 4% посочват като причина чувството за самота. Като най-малко разпространени причини за първа употреба на наркотични вещества са посочени голямото изкушение и неуспехът то да бъде преборено, принудата от друго лице (други лица), както и това, че приемът на наркотици е част от съвременния начин на развлечение – съответно по 0,9% от анкетираните. 78% от участниците в проучването съобщават, че не са употребявали никога посочените по-горе вещества.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

По отношение на мястото, на което за първи път са употребени посочените вещества, най-разпространената локация е улицата, паркът или друго подобно място на открито – 8,7% от анкетираните са приели наркотични вещества за първи път именно на място на открито. Доста по-малък брой респонденти – 2,3%, посочват, че при тях това се е случило за първи път в домашна обстановка у приятели. При 1,5% от децата първата употреба на наркотици се е случила на купон или домашно парти, а при 1,2% - в домашна обстановка у друг човек. Най-слабо разпространеното място за пръв прием е вкъщи, сам – само при 0,5% от анкетираните посочват тази възможност. Приблизително същият е и броят на младежите, които не си спомнят мястото на първа употреба поради факта, че не са били в съзнание.

Над 78% от участниците в проучването декларират, че не са употребявали никое от посочените вещества.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

„Дизайнерските“ наркотици не са особено популярни сред децата и младежите, настанени в институции в България – 82% от участниците в проучването не са употребявали и не са чували за такива вещества, а 7,3% - никога не са употребявали, като от тези данни можем да заключим, че при близо 90% от респондентите такава употреба никога не се е случвала. Сред декларалите, че употребяват, при 2,4% от тях подобно нещо се е случило през последните 30 дни, при 1,7% - преди повече от 12 месеца, а през последните 12 месеца, но не през последните 30 дни „дизайнерски“ наркотици са употребили 1,5% от анкетираните.

Прави впечатление, че сред младежите, които са отсъствали над 3 дни от училище по неизвинителни причини, голяма част са употребили подобен тип наркотични вещества през последните 30 дни.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

Преобладаващата част от анкетирани – 80%, заявяват, че не се снабдяват с наркотични вещества. За 11,2% от респондентите източник на подобни вещества е приятел или съученик, а за 3,4% снабдяването се осъществява чрез дилър. Най-слабо разпространените начини за снабдяване с психоактивни вещества са магазините в България и чужбина, както и българските или чуждестранните уебсайтове.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

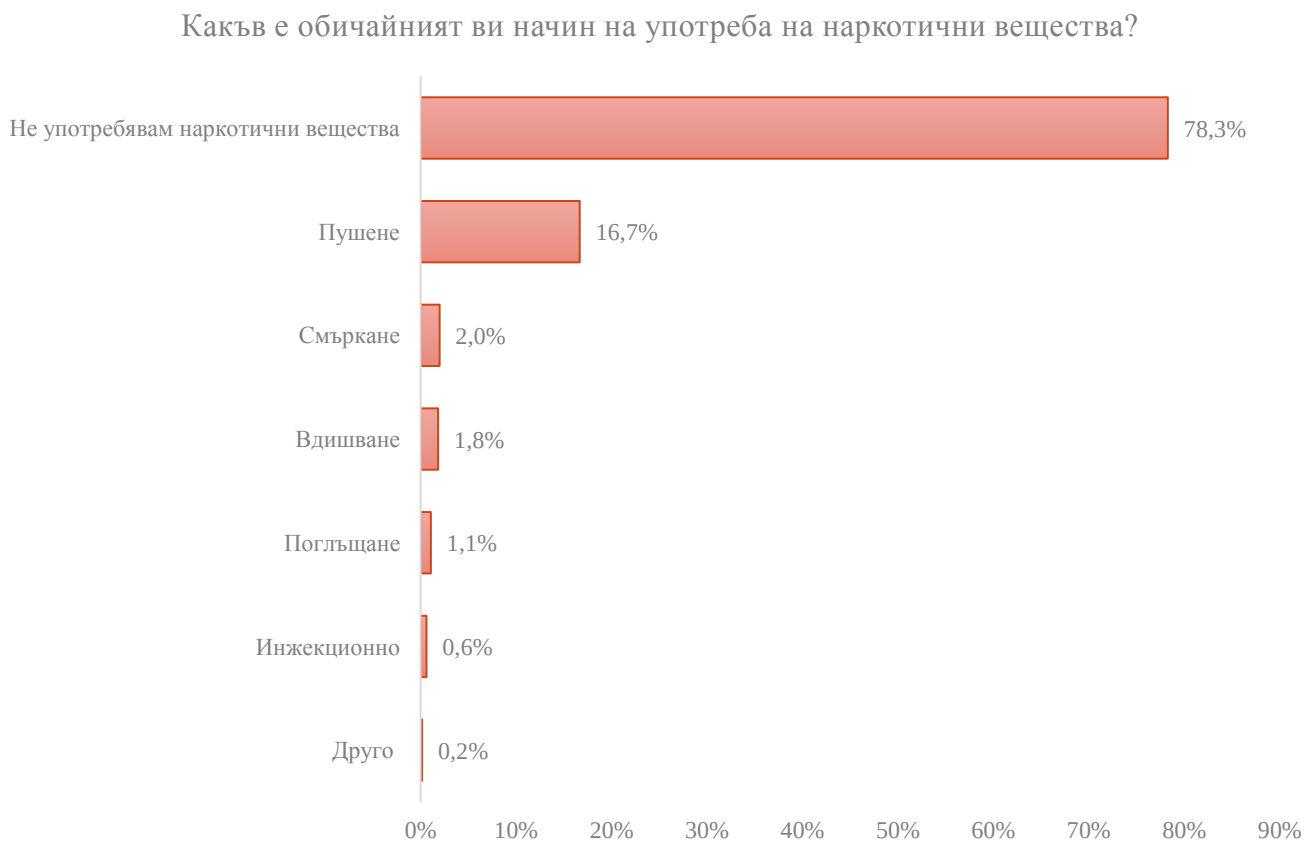

Тук отново, както и при предходните въпроси, по-голяма част от младежите споделят, че не употребяват наркотични вещества (78,3%). Най-често приемът на наркотици е чрез пушене, както посочват 16,7% от анкетираните. Използването на наркотици чрез смъркане, вдишване или поглъщане е по-скоро рядкост. Вземащите наркотични вещества чрез пушене по-скоро са момчета, както и младежи на възраст между 15 и 18 години.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

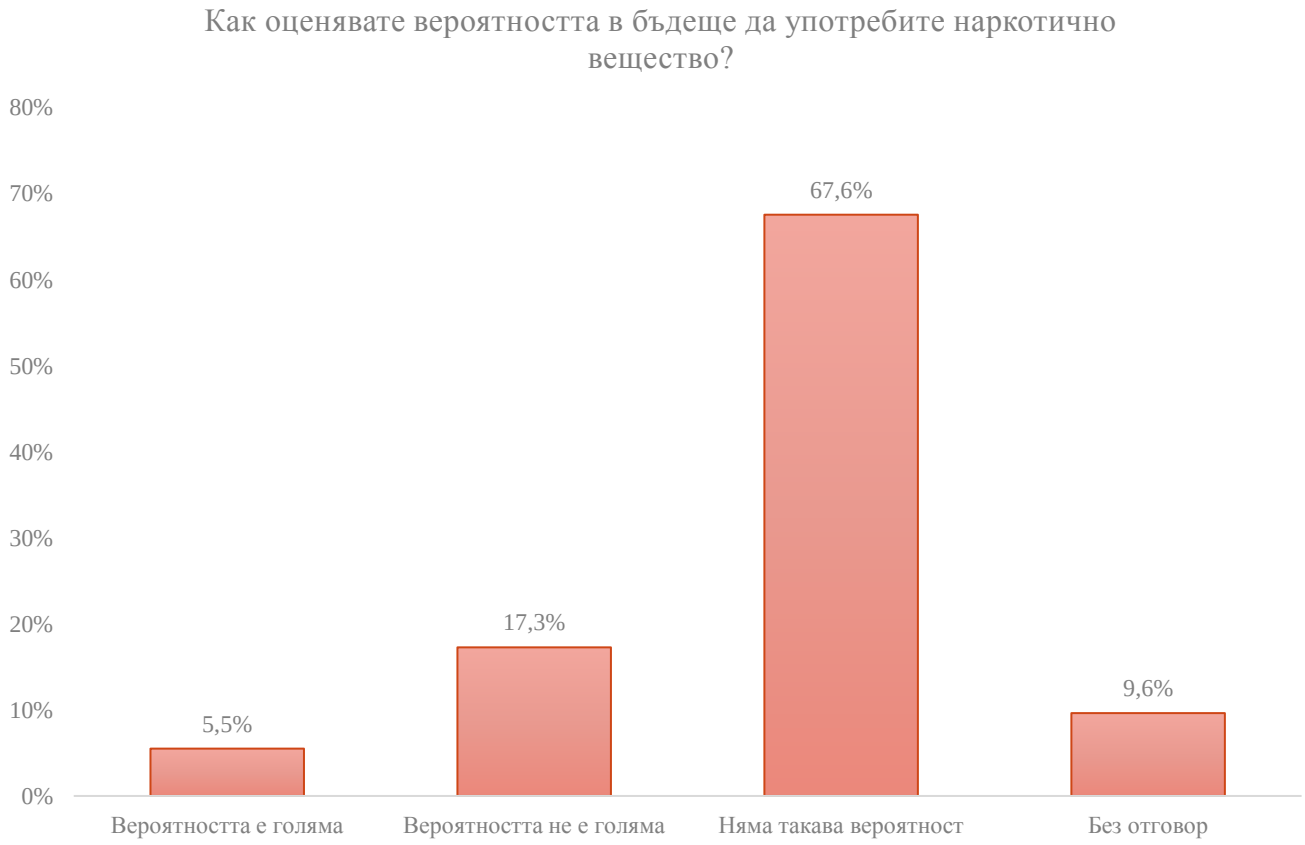

Запитани дали е възможно в бъдеще да употребят наркотично вещество, 67,6% от младите хора отговарят, че няма такава вероятност. 5,5% считат, че шансът това да се случи е голям, а 17,3% - че вероятността не е голяма. Мнозинството от хората, които отбелязват, че не са вземали наркотици преди, посочват, че няма вероятност да опитат подобни вещества и в бъдеще. 15- и 16-годишните, момчетата, както и живелите в дом между 2 и 5 години, споделят, че вероятността да пробват наркотици е голяма.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

Информираност и нагласи относно употребата на психоактивни вещества

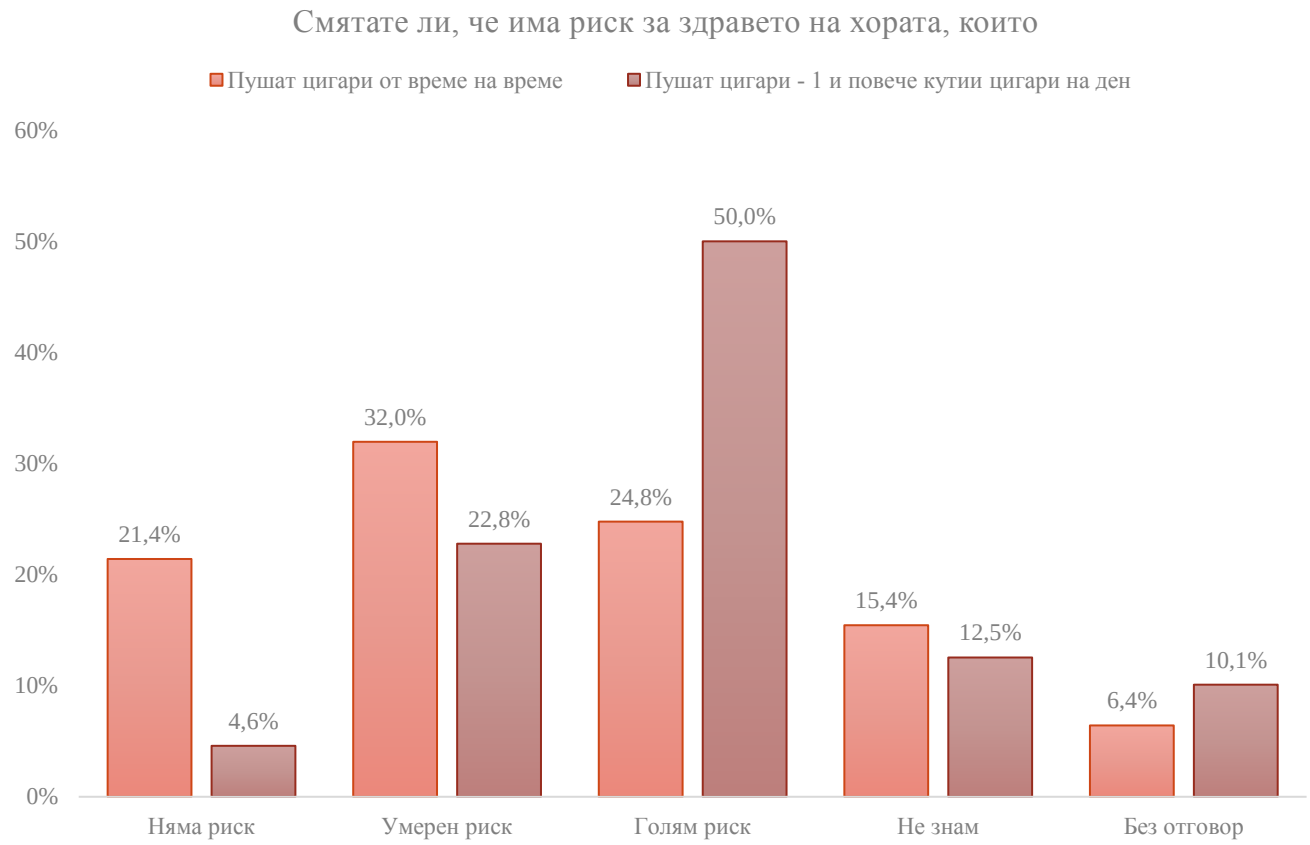

В тази част ще изследваме информираността и нагласите на младежите по отношение на рисковете от употребата на психоактивни вещества.

Пушенето на цигари от време на време не се възприема като голям риск за здравето на хората. Повече от половината участници в проучването са на мнение, че няма риск или че той е умерен, а едва четвърт от тях отбелязват, че рискът е голям. Когато става въпрос за активна употреба на тютюн, нагласите са по-различни. Половината от анкетираните споделят, че пушенето на 1 или повече кутии цигари на ден крие голям риск за здравето.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

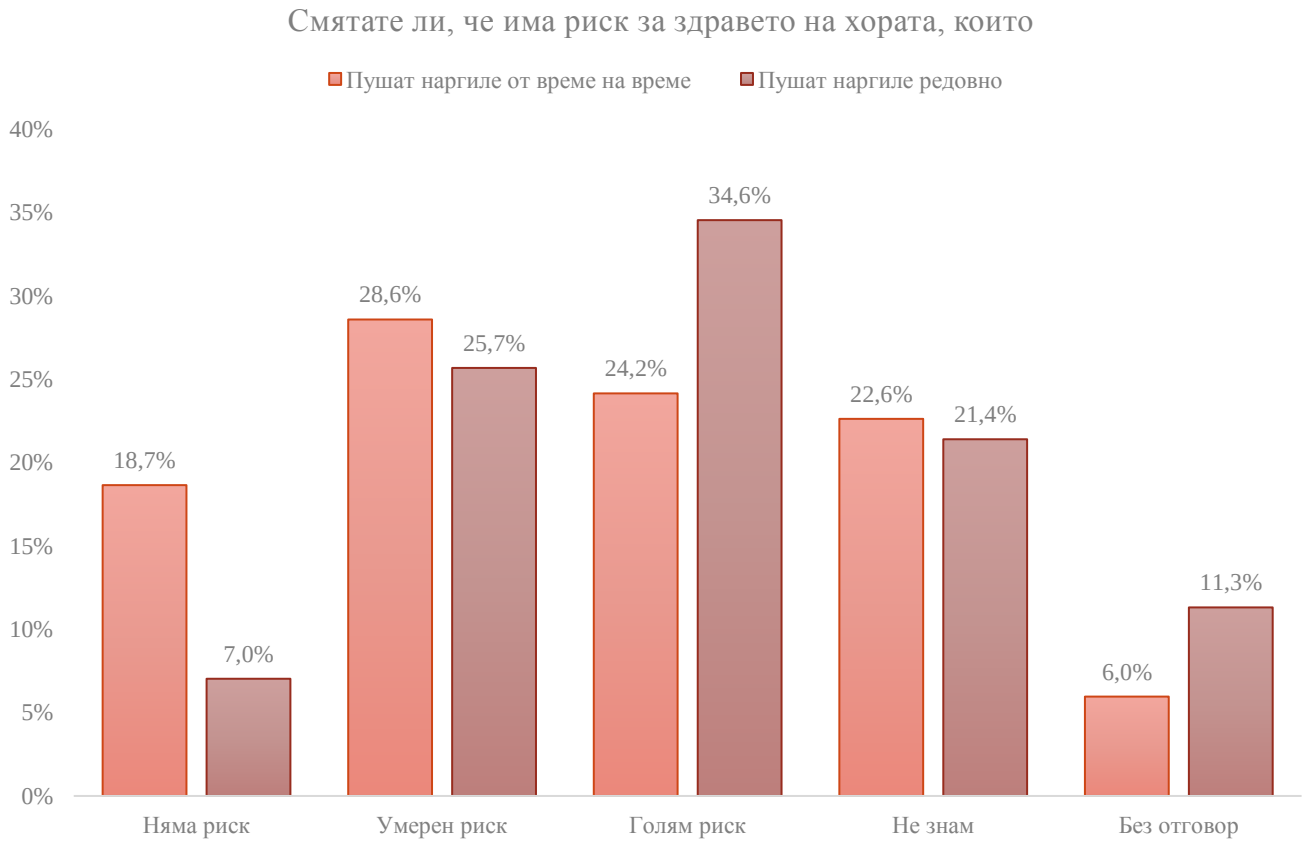

Рискът за здравето от пушенето на наргиле е недобре осъзнат, особено когато става въпрос за спорадична употреба. 24% считат, че има голям риск при пушене на наргиле от време на време, а при редовна употреба рискът се осъзнава като голям от 35% от настанените в домове. По около четвърт от отговорилите смятат, че рискът за здравето от пушенето на наргиле е умерен и при редовна и при спорадична употреба.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

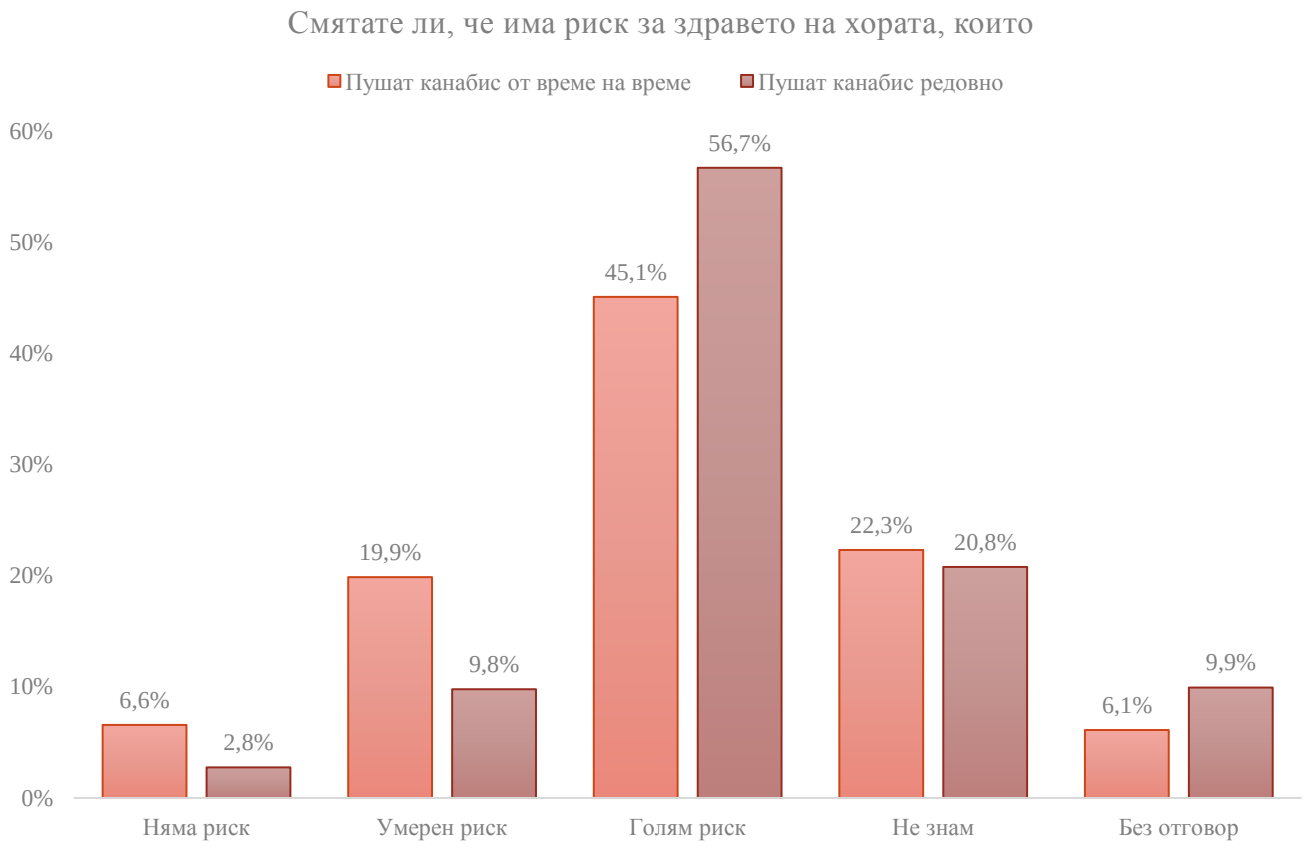

Както единичната, така и редовната употреба на канабис, са разпознати като криещи голям или умерен риск за здравето на хората. Повече от половината от анкетираните (около 65%) споделят това мнение по отношение на пушенето на канабис от време на време, като по-голям дял са склонни да видят риска при редовната употреба, а при спорадичната, част от интервюираните са склонни да го оценят като умерен (20%). Приблизително същият дял от младежите считат, че редовното пушене на канабис е свързано с умерен или голям риск за здравето на хората, но тук оценките са по-ясно изтеглени към голям риск (57%), а делът на лицата, които го оценяват като умерен спада (10%).

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

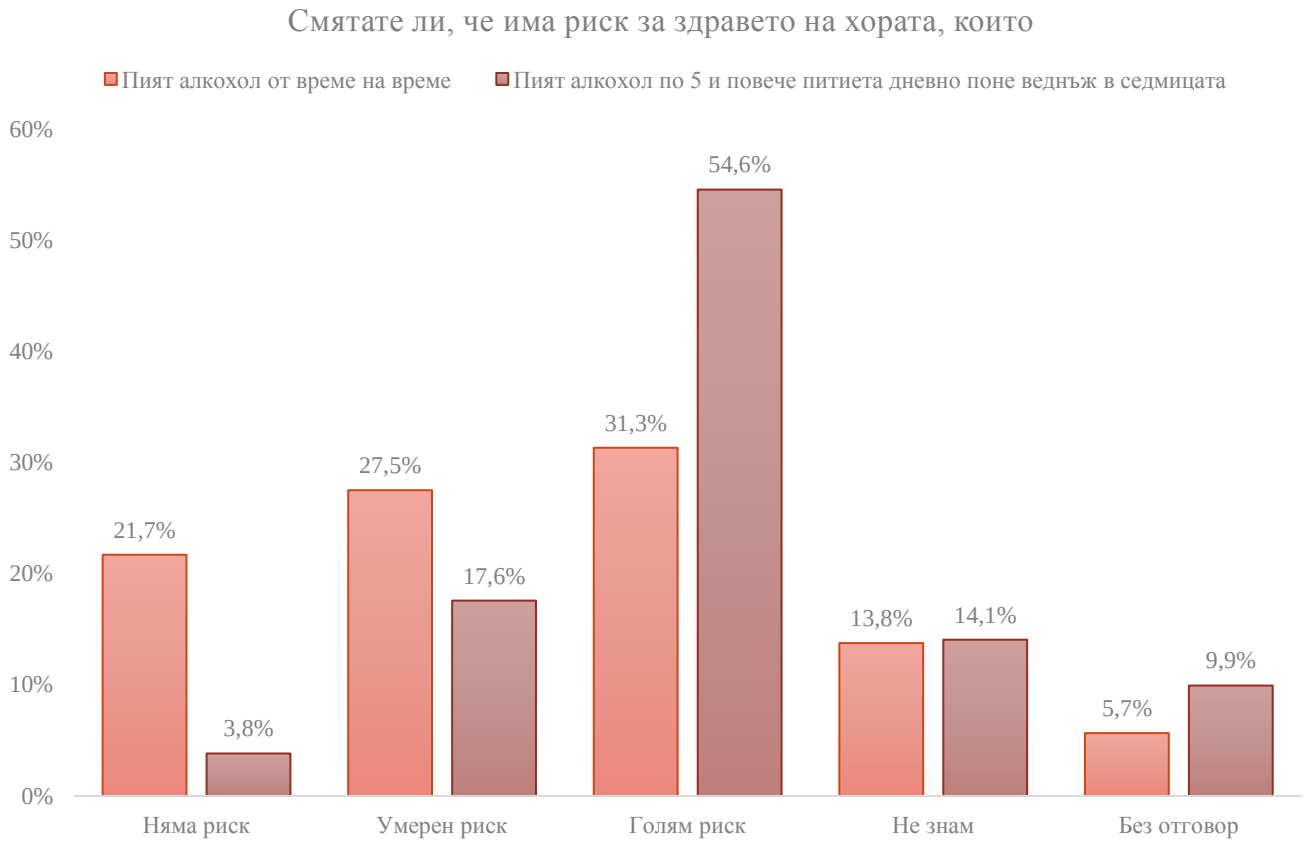

Употребата на алкохол от време на време не се свързва с наличието на риск за здравето на хората – едва една трета от участниците в проучването отбелязват, че рискът е голям, а близо половината са на мнение, че рискът е умерен или че няма такъв. Когато става въпрос за прекомерна употреба в рамките на 5 и повече питиета поне веднъж седмично, рискът за здравето е добре осъзнат от младежите и повече от половината от тях отговарят, че този риск е голям.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

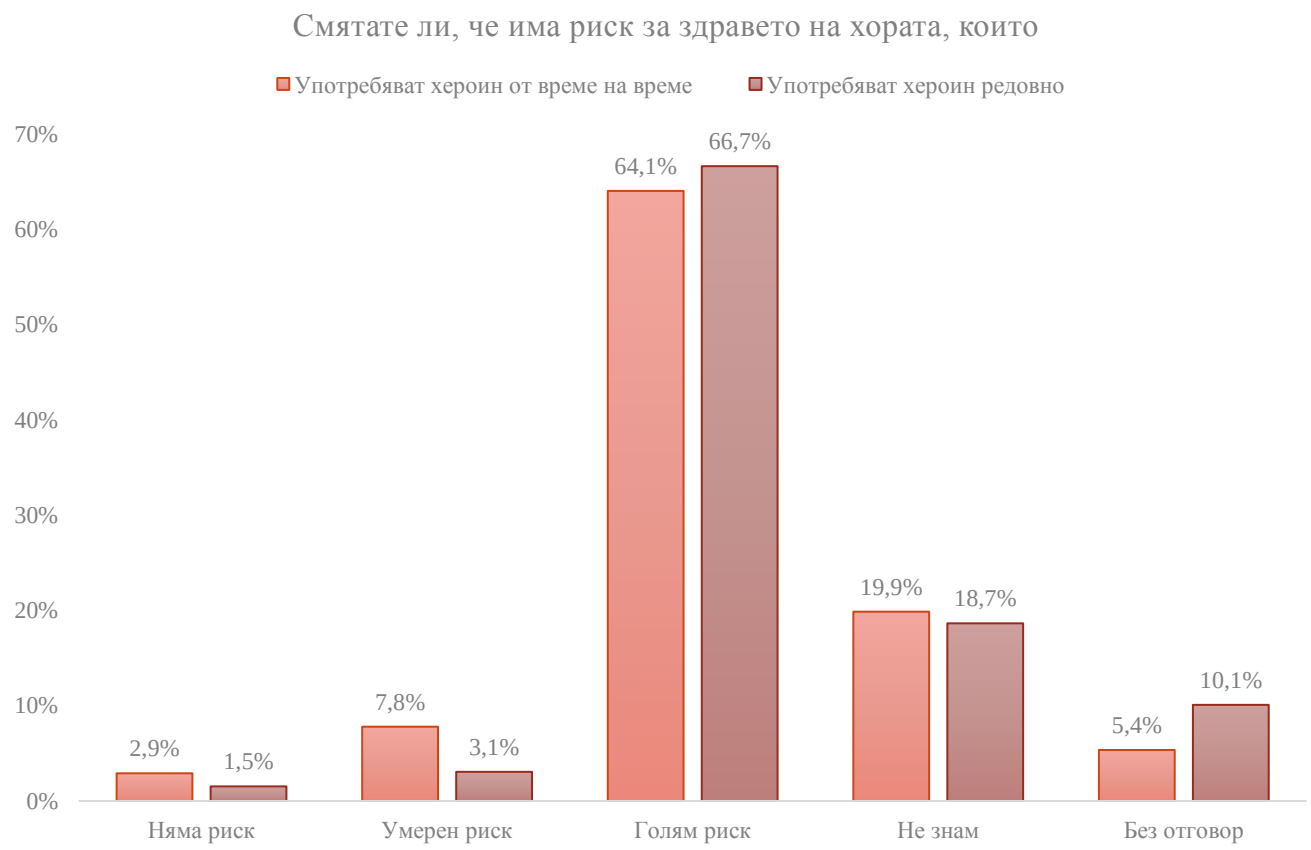

Рискът за здравето от приема на тежки наркотици е добре осъзнат от младежите. За разлика от веществата, които разгледахме до момента, анкетираните считат, че употребата на хероин, екстази и кокаин крие голям риск за здравето на хората, независимо от честотата на прием. Близо 60% от участниците в проучването посочват, че здравният риск от приема на тези наркотични вещества от време на време или редовно е голям.

Рисковете за здравето на хората, които употребяват наркотици като хероин, екстази или кокаин, са добре осъзнати от анкетираните младежи. Когато става въпрос за пушене на наргиле или цигари или прием на алкохол, рисковете за здравето са по-слабо разпознавани като такива.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

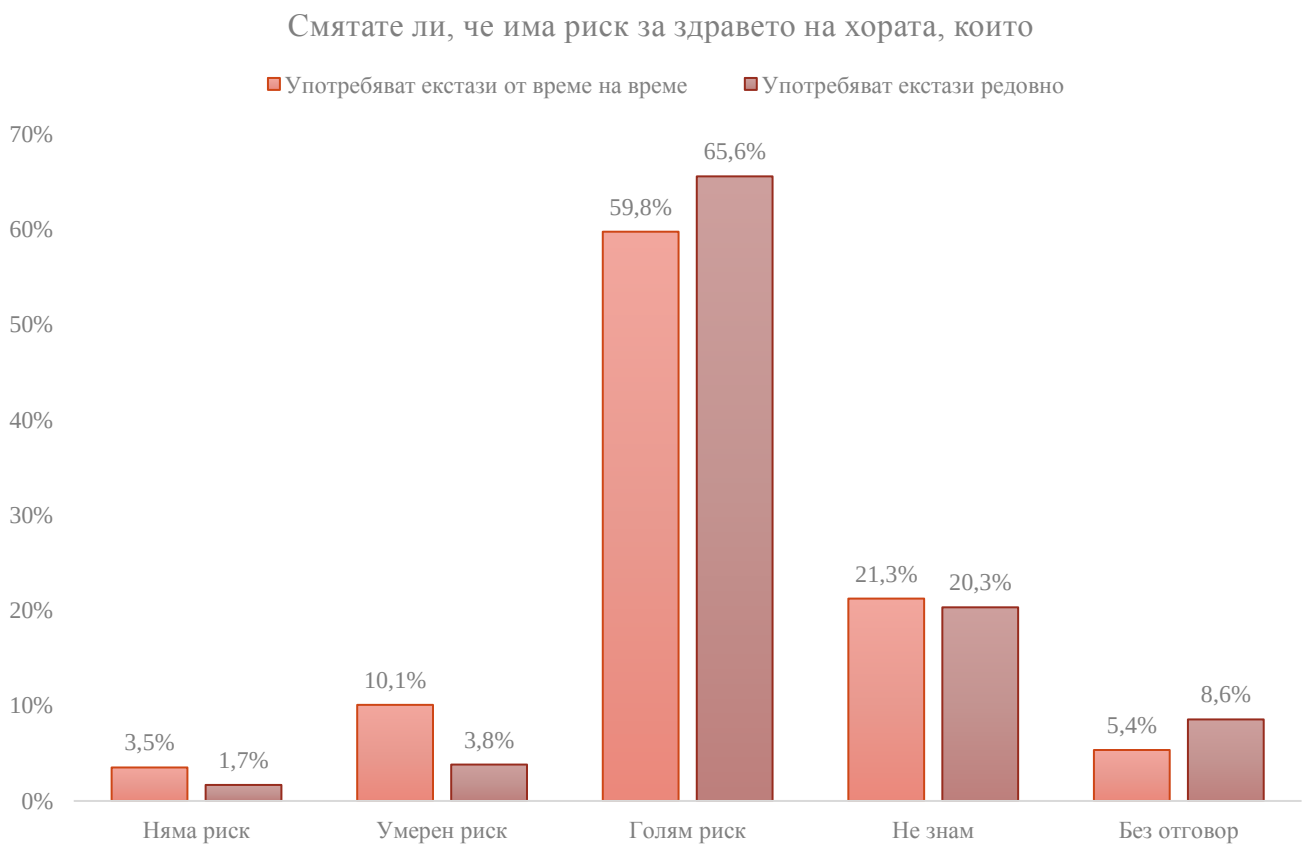

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

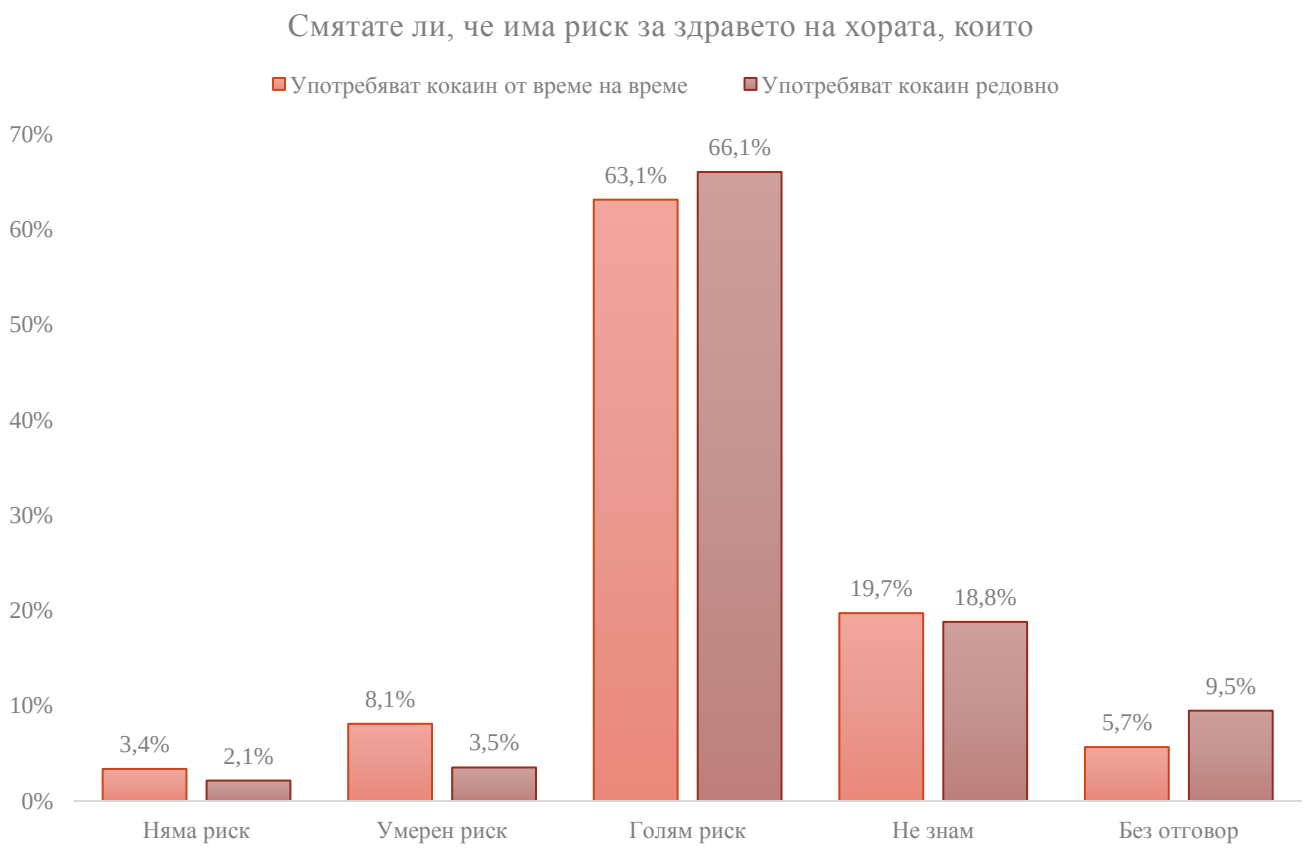

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

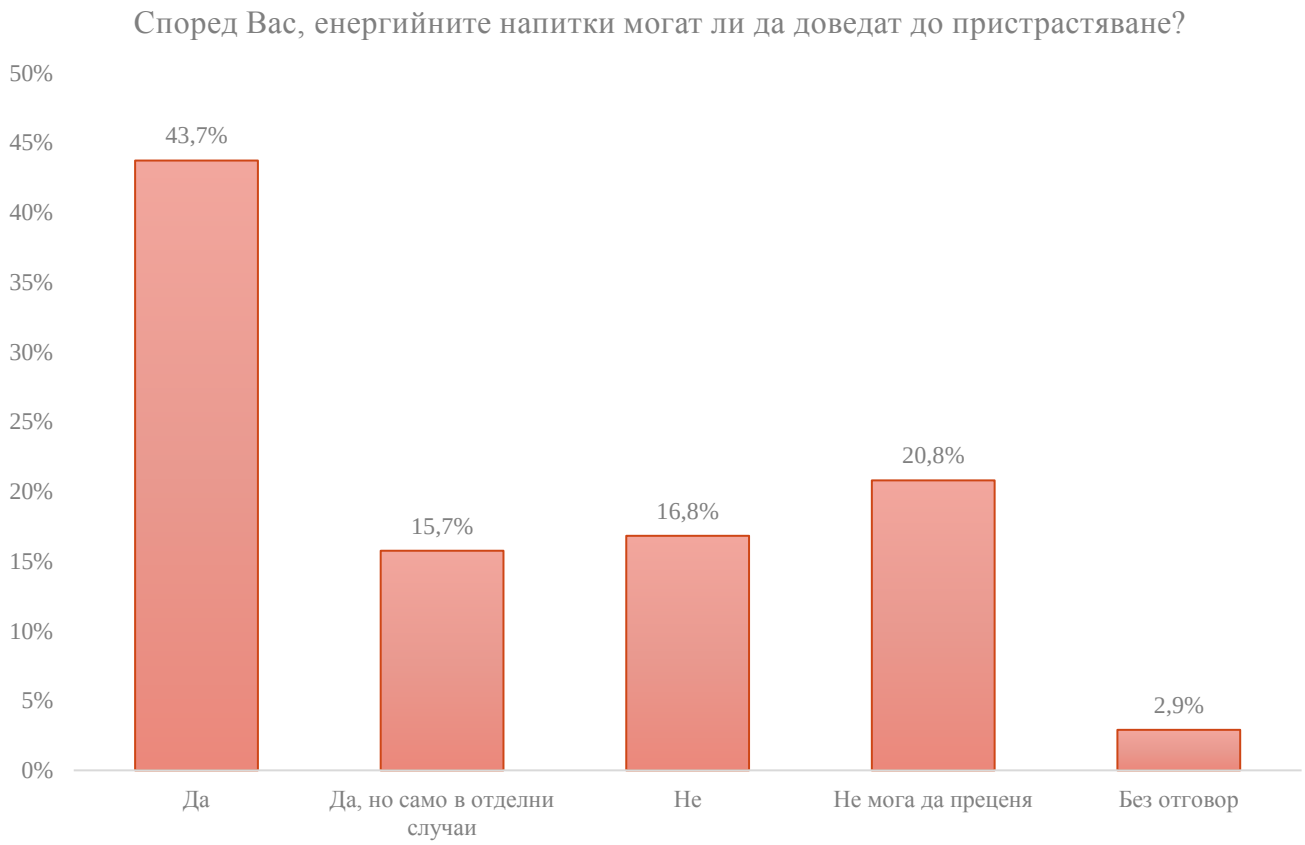

Почти 60% от младежите смятат, че енергийните напитки могат да доведат до пристрастяване, като 15,7% от анкетираните са на мнение, че това е възможно само в отделни случаи. 16,8% споделят, че според тях употребата на такива напитки не може да доведе до пристрастяване. По отношение на разпределението по пол не съществуват статистически значими разлики, а младежите на 11 или 12 години са най-склонни да вярват, че енергийните напитки водят до пристрастяване.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

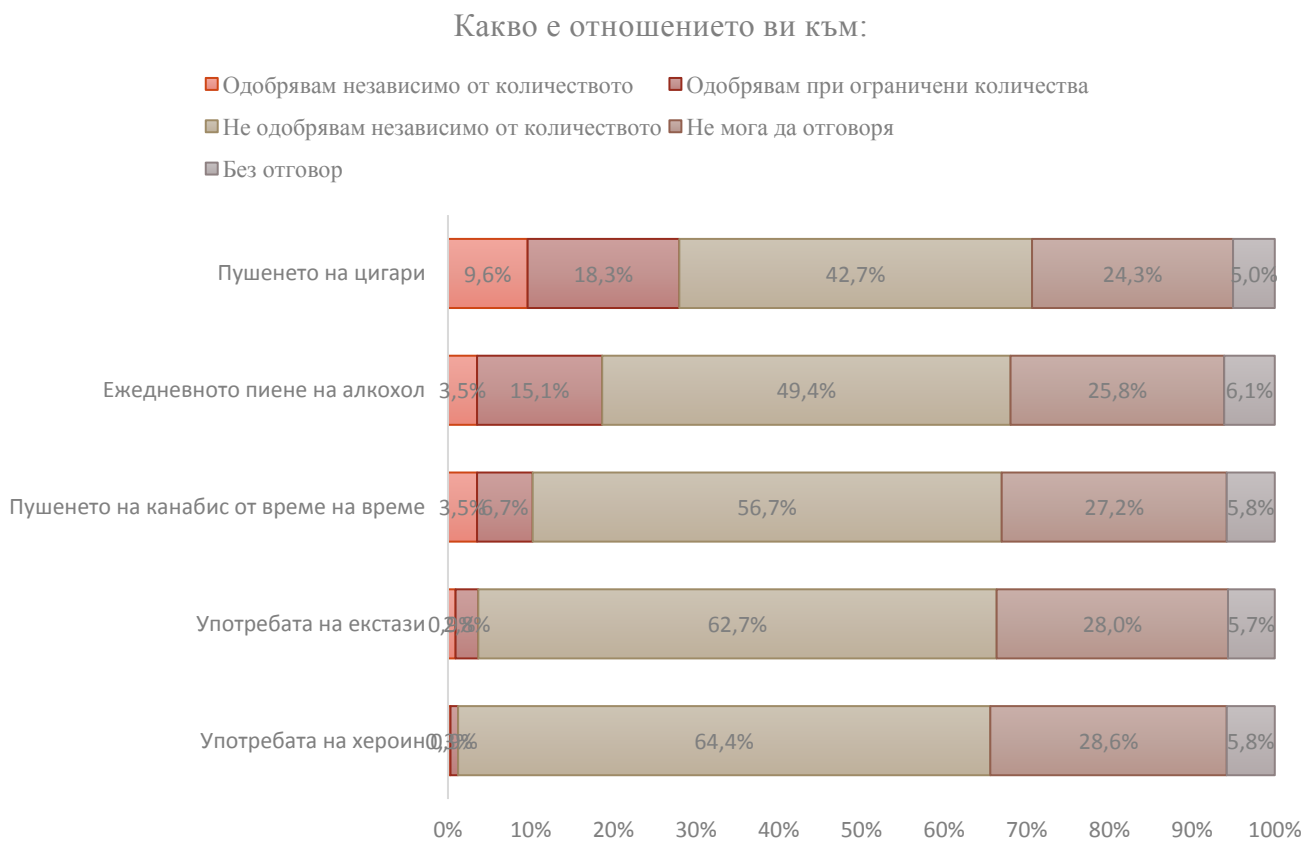

Най-много от отговорилите имат положително мнение за пушенето на цигари и ежедневното пиене на алкохол. 9,6% одобряват пушенето на цигари *без значение от количеството* и 18,3% *при ограничени количества*. 15% от анкетираните считат, че ежедневното пиене на алкохол *при ограничени количества* е допустимо. Делът на подкрепящите ежедневното пиене на алкохол, пушенето на канабис от време на време и употребата на екстази или хероин *независимо от количеството*, е малък (3,5% или по-малко). Най-високо ниво на неодобрение *независимо от количеството* се отчита по отношение на пушенето на канабис от време на време, както и употребата на екстази и хероин. Момчетата, както и младежите на възраст над 15 години, са по-толерантни по отношение на употребата на канабис, алкохол и цигари и са по-склонни да одобрят това както при ограничени количества, така и без значение от количеството.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

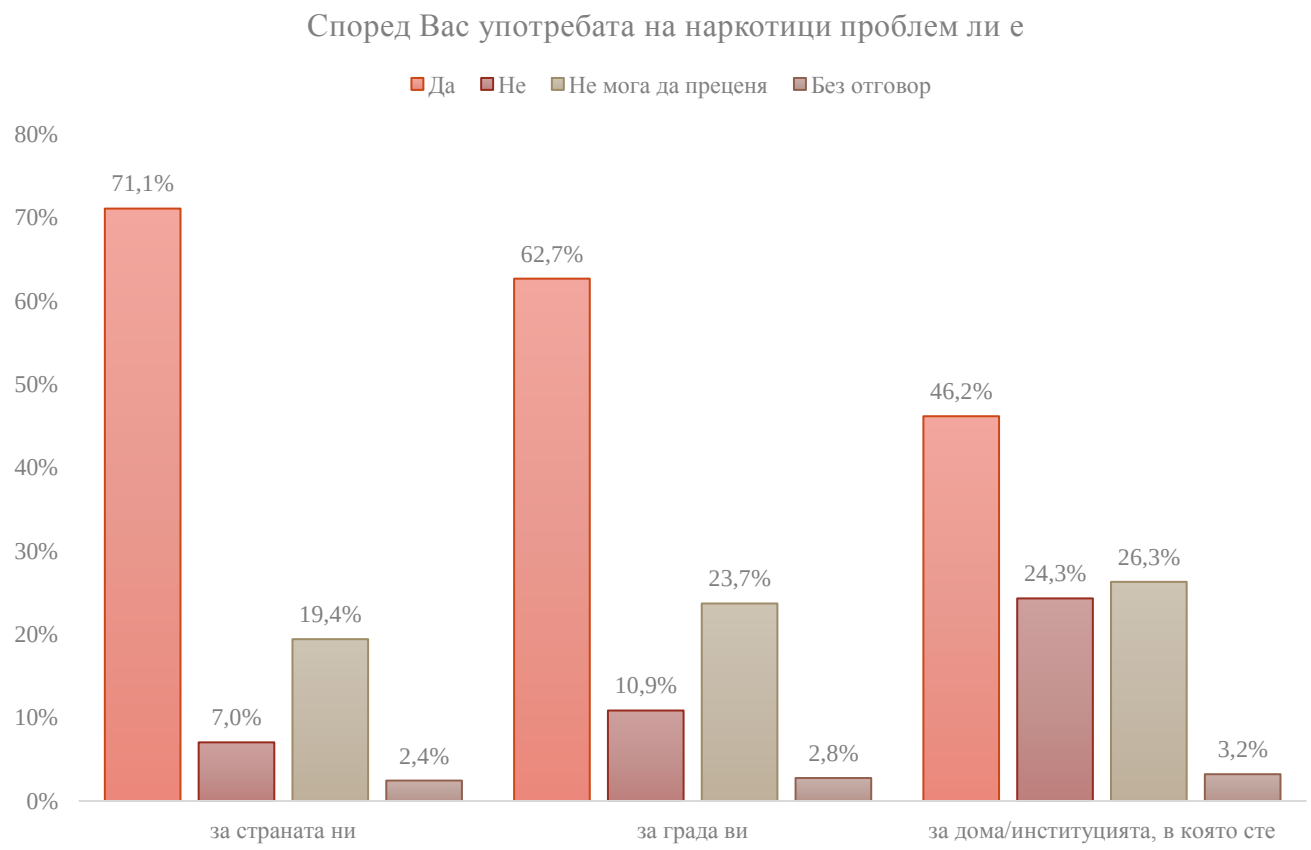

Проблемът, произтичащ от приема на наркотични вещества, е осъзнат на национално и местно ниво, но е по-малко припознат като такъв в рамките на дома или институцията, в която младежите са настанени. По-голям дял от отговорилите считат, че употребата на наркотици е проблем за страната и за града (71% и 62% респективно), отколкото за дома/ институцията, в която се намират (46%).

Обобщение

Анализът представя актуалната информация във връзка с аспектите от здравното поведение, както и оценките и нагласите относно употребата на цигари, алкохол и наркотични вещества сред децата и младежите, настанени в институции в цяла България.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/

Въпреки че понякога влизат в различни конфликтни ситуации с други деца, преобладаващата част от децата и младежите смятат, че имат добри приятели и лична свобода. Около половината споделят, че им се е случвало да се чувстват предадени.

За тези младежи и деца е по-характерна употребата на цигари, отколкото тази на алкохол. Около една трета посочват, че са пушили през последните 24 часа.

Употребата на наркотични вещества е по-умерено разпространена сред анкетираните деца и младежи в институции в сравнение с други изследвани групи (ученици, студенти). Все пак прави впечатление по-високата употреба на нови наркотици (5,7% поне веднъж в живота си) в сравнение с другите групи. Най-често посочваната причина за първа употреба е любопитство и желанието да опитат нещо ново.

София 1000, ул. „Княз Борис I“ №104, вх. Б, ет. 2,
Тел.: +359 894 357 643, office@globalmetrics.eu, http://globalmetrics.eu/